

Åtvidabergs
kommun

Avfallsplan för ökade cirkulära flöden

i Åtvidabergs kommun

ÅKF: 2020:XX

Ärendenummer: Diarieserie Ärendenr 4.15.1

Antagen: Kommunfullmäktige § 00, 202X-0X-0X

Reviderad:-

Dokumentansvarig förvaltning: Ange förvaltningens namn och ev enhet

Dokumentet gäller för: T ex Kommunstyrelsen och dess underställda förvaltningar

Dokumentet gäller till och med: 20xx-xx-xx, styrdokument bör inte gälla längre än 4 år

Sammanfattning

Mål och åtgärder i denna avfallsplan är framtagna för att bidra till cirkulära flöden där resurser förbrukas i lägre utsträckning och återbrukas och återvinns i en högre utsträckning. Avfallsplanen ska även leda till ökade möjligheter för alla i samhället att bidra till en mer hållbar avfallshantering, oavsett kön, ålder eller funktionsvariation. Syftet med avfallsplanen är att få ett tydligt gemensamt styrdokument för avfallshanteringen i kommunen och att driva på arbetet för att nå både Åtvidabergs kommuns lokala målsättningar gällande en hållbar resurshantering och även att bidra till regionala, nationella och globala mål inom området.

Åtvidabergs kommun har fem övergripande målsättningar gällande avfallshanteringen i kommunen. Dessa målsättningar är:

- Återbruk, förebyggande av avfall och minskad nedskräpning
- Hållbar hantering av matavfall
- Ökad utsortering av förpackningsmaterial, tidningar och farligt avfall
- God service
- Minskad klimatpåverkan

Varje målsättning har en egen handlingsplan med delmål och åtgärder för att säkerställa att arbete sker för att nå de övergripande målsättningarna.

Innehåll

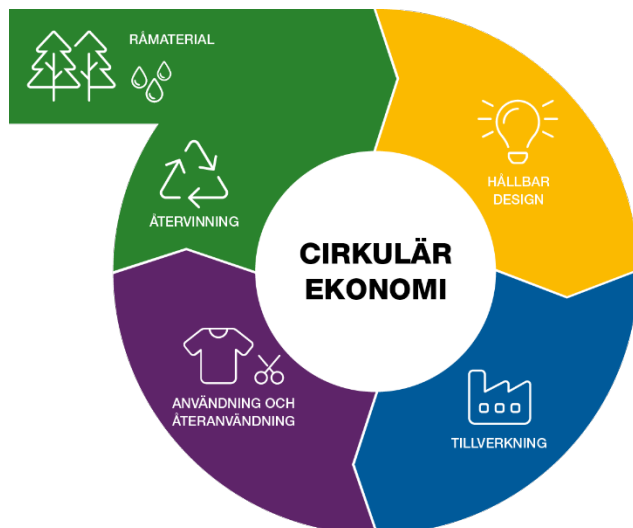
Sammanfattning	2
1. Inledning	4
2. Mål för avfallshanteringen i Åtvidabergs kommun	6
2.1 Kommunens fem övergripande mål gällande avfallshanteringen.....	7
3. Avfallsplanens mål och handlingsplaner.....	7
Mål 1 – Återbruk, förebyggande av avfall och minskad nedskräpning	7
Mål 2 – Hållbar hantering av matavfall	9
Mål 3 – Ökad utsortering av förpackningsmaterial, tidningar och farligt avfall	10
Mål 4 – God service	12
Mål 5 – Minskad klimatpåverkan	13
4. Uppföljning	15
5. Miljöbedömning	15
Bilaga 1. Regionala, Nationella och Globala mål.....	16
1. Regional målbild för avfallshanteringen.....	16
2. Nationell målbild för avfallshanteringen	16
3. EU direktiv och mål	17
4. Globala mål och Agenda 2030	18
Bilaga 2 Uppföljning avfallsplan 2018-2021	20
Bilaga 3 Nulägesbeskrivning	24
1. Avfallsorganisation och ansvar.....	25
2. Information, kommunikation och samverkan	26
3. Finansiering	26
4. Avfallsinsamling	27
4.3 Avfall som omfattas av producentansvar.....	31
4.4 Verksamhetsavfall och övrigt avfall.....	33
4.5 Nyckeltal avfallsmängder.....	34
Bilaga 4. Anläggningar för omhändertagande av avfall och nedlagda deponier	38
1. Anläggningar för återvinning och bortskaffande i kommunen	38
2. Avslutade affalsupplag och nedlagda deponier	39
Bilaga 5. Plockanalyser	41
Bilaga 6. Styrmedel och framtida insamlingsystem och anläggningar	43
Bilaga 7. Behovsbedömning.....	44
1. Behovsbedömning	44
1.1 Bedömning	45
Bilaga 8. Remissyttranden	47
Bilaga 9. Ordlista	48

1. Inledning

Avfallsplanen är ett av en kommuns viktigaste verktyg i arbetet för ett mer cirkulärt samhälle med minskad miljöpåverkan. Åtvidabergs kommun har som ambition att bidra till en hållbar utveckling och en fungerande avfallshantering där så mycket som möjligt cirkuleras är en viktig del i framtidens hållbara samhälle. Åtvidabergs kommun har en vision med fyra framgångsförhållanden som bland annat handlar om att människor ska ha tilltro till demokratiska processer och känna sig trygga såväl i hemmet, i skolan eller på jobbet, som på offentliga platser. Det handlar om våra natur-, kulturvärden, om meningsfull fritid, om att utvecklas och ha en helhetssyn där vi samverkar och lär av varandra. Framgångsförhållandena tar även upp vikten av att vara en del av ett resurseffektivt och klimatsmart samhälle som medverkar till att skapa lösningar där resurser återanvänds och återvinns. Avfallsplanen är en viktig pusselbit för att uppnå kommunens vision och framgångsförhållanden.

Vidare har Åtvidabergs kommun nio övergripande mål varav ett som handlar om att kommunens verksamheter ska bedrivas resurseffektivt och cirkulärt. Målet beskrivs vidare i Åtvidabergs kommuns hållbarhetsprogram, vilket trycker på vikten av god hushållning med resurser, minskat avfall, cirkulära flöden och minskad klimatpåverkan.

En cirkulär ekonomi innebär för Åtvidabergs kommun att kommunens verksamheter ska arbeta för att minimera avfall, se till livscykelperspektivet vid upphandling och inköp av varor, undvika skadliga kemikalier, främja en intern delningsekonomi¹, prioritera förnybar energi och energieffektivisering samt ha ett utåtriktat arbete gällande cirkulär ekonomi. Åtvidabergs kommuns avfallsplan stöttar såväl verksamheter i kommunorganisationen som invånare och andra aktörer i samhället i arbetet för en mer cirkulär ekonomi.

Figur 1. Figuren visar en förenklad bild av en cirkulär ekonomi där det finns en plan för hur råmaterial kan förädlas och utformas för att senare kunna återanvändas, återvinnas och bli en del i ett cirkulärt flöde av resurser.

¹ För beskrivning av begreppet intern delningsekonomi, se ordlista, bilaga 9.

Mål och åtgärder i denna avfallsplan är framtagna för att bidra till cirkulära flöden där resurser förbrukas i lägre utsträckning och återbrukas och återvinns i en högre utsträckning. Avfallsplanen ska även leda till ökade möjligheter för alla i samhället att bidra till en mer hållbar avfallshantering, oavsett kön, ålder eller funktionsvariation².

1.1 Syfte

Syftet med avfallsplanen är att få ett tydligt gemensamt styrdokument för avfallshanteringen i kommunen och att driva på arbetet för att nå både Åtvidabergs kommuns lokala målsättningar gällande en hållbar resurshantering och även att bidra till regionala, nationella och globala mål inom området.

1.2 Vem gör vad gällande avfallshanteringen?

Kommunfullmäktige har det övergripande verksamhetsansvaret för hanteringen av kommunalt avfall i Åtvidabergs kommun. Kommunfullmäktige beslutar om taxor och föreskrifter för det kommunala avfallet och har därmed det yttersta ansvaret för kommunens avfallshantering.

Åtvidabergs Renhållning AB (ÅRAB) ägs till fullo av Åtvidabergs kommun och ansvarar för hantering av det avfall som omfattas av det kommunala ansvaret. ÅRAB är även, tillsammans med Åtvidabergs kommun, ansvariga för kommunikation kring avfallshanteringen i kommunen.

Bygg- och miljönämnden i Åtvidabergs kommun ansvarar för tillsyn av avfallshanteringen enligt 15 kap. miljöbalken och enligt föreskrifter meddelade med stöd av miljöbalken, som exempelvis kommunens renhållningsföreskrifter.

Verksamheter (företag och offentliga aktörer) ansvarar för avfallet som uppkommer i den egna verksamheten och att avfallet tas om hand och sorteras enligt gällande lagstiftning, riktlinjer och rutiner. Detsamma gäller för avfallet som uppstår hos kommunens invånare.

Sveriges kommuner har även ett lagstadgat ansvar att arbeta mot nedskräpning.

1.3 Framtagande

Enheten för strategisk utveckling har varit ansvarig för framtagande av denna avfallsplan. En projektgrupp bestående av representanter från enheten för strategisk utveckling, ÅRAB och miljökontoret har varit aktiv under framtagandeprocessen. Mål och åtgärder har även tagits fram i samverkan med de berörda enheterna inom kommunorganisationen för respektive mål och åtgärd.

² För beskrivning av begreppet funktionsvariation, se ordlista, bilaga 9.

Avfallsplanen har skickats ut på remiss till följande aktörer:

Arbetarpartiet Socialdemokraterna i Åtvidaberg	Centerpartiet i Åtvidaberg
Ganymeden i Åtvidaberg	Kinda kommun
Klints fastigheter	Kristdemokraterna i Åtvidaberg
Kvarnviks Strand AB	Liberalerna i Åtvidaberg
Liedbergs fastigheter	Linköpings kommun
Länsstyrelsen Östergötland	Bygg- och miljönämnden i Åtvidaberg
Miljöpartiet de gröna i Åtvidaberg	Moderaterna i Åtvidaberg
Rasouli Group	Svanen Fastigheter
Sverigedemokraterna i Åtvidaberg	Söderköpings kommun
Valdemarsviks kommun	Vänsterpartiet i Åtvidaberg
Västerviks kommun	Widmans fastigheter
Åtvidabergs Bostads AB	Åtvidabergs Vatten och Renhållning

Remissvar har inkommit från... Se remissvar i bilaga 8.

2. Mål för avfallshanteringen i Åtvidabergs kommun

I kommunens framgångsförhållande *Innovation och lokal handlingskraft* står att ”År 2030 är Åtvidabergs kommun en del av ett resurseffektivt och klimatsmart samhälle som medverkar till att skapa lösningar där resurser återanvänds och återvinns.” Vidare finns ett övergripande mål om att kommunens verksamhet ska bedrivas resurseffektivt och cirkulärt. Även i kommunens hållbarhetsprogram nämns att en cirkulär ekonomi och resurseffektivitet går hand i hand och att vi genom ett cirkulärt förhållningssätt kan minska avfallet i dagens konsumtions- och produktionsled.

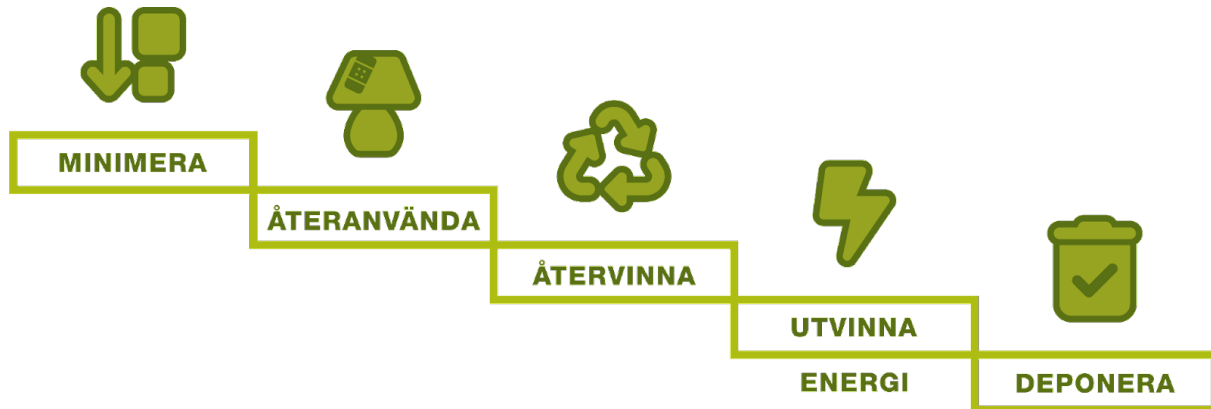
Målen i denna avfallsplan syftar till att bidra till att uppnå kommunens lokala visioner och mål kopplade till cirkulär ekonomi, med fokus på avfallsområdet, samt att leva upp till EU:s avfallshierarki, även kallad avfallstrappan.

För att kunna nå en hållbar och effektiv användning av planetens resurser behöver vi få in fler resurser i cirkulära flöden inom vår konsumtion och produktion. Lyckas vi skapa cirkulära flöden bidrar vi även till vinster inom miljömässig-, ekonomisk- och social hållbarhet. Avfallsplanen liksom kommunens handlingsplan för energi och klimat är viktiga delar i detta arbete.

Avfallstrappan visar prioriteringsordningen för politik och lagstiftning som EU:s medlemsstater ska ha gällande förebyggande och behandling av avfall.

Avfallstrappan består av fem steg där förebyggande och minimering av avfall ska ha högst prioritet. Därefter ska avfallet i så hög grad som möjligt återanvändas. Nästa steg är materialåtervinning då återvinning av råvaror besparar stora resurser genom att använda exempelvis förpackningsavfall för att skapa nya förpackningar. Det fjärde steget är

energiåtervinning där förbränning av exempelvis brännbart avfall kan bli till värme och el. I det sista steget finns deponering vilket mer eller mindre är en slutlig förvaring av avfall och ett steg som ska undvikas i möjligaste mån.

Figur 2. Avfallstrappan.

2.1 Kommunens fem övergripande mål gällande avfallshanteringen

Åtvidabergs kommun har fem övergripande målsättningar gällande avfallshanteringen. Dessa mål är:

- Återbruk, förebyggande av avfall och minskad nedskräpning
- Hållbar hantering av matavfall
- Ökad utsortering av förpackningsmaterial, tidningar och farligt avfall
- God service
- Minskad klimatpåverkan

3. Avfallsplanens mål och handlingsplaner

Nedan följer beskrivningar av avfallsplanens mål samt handlingsplaner för att uppnå målen.

Mål 1 – Återbruk, förebyggande av avfall och minskad nedskräpning

Alla privatpersoner och verksamheter som ger upphov till avfall är skyldiga att sortera ut och lämna sitt avfall i de olika insamlingssystem som finns. Att öka återbruk och minska avfallsmängderna bidrar till minskad resursanvändning, ökad cirkularitet, mindre klimatpåverkan och ett minskat utsläpp av växthusgaser genom en minskad produktion och transport av varor.

Länsstyrelsen i Östergötland och Region Östergötland har tagit fram en handlingsplan för insatsområdet Cirkulär ekonomi och konsumtion, vilket är ett insatsområde inom ramen för den regionala energi- och klimatstrategin. Handlingsplanen lyfter vikten av att vi i Sverige, som har bland den högsta konsumtionen inom EU, minskar vår konsumtion och därmed även minskar mängden avfall och vår miljöpåverkan.

I Åtvidabergs kommun ligger det totala insamlade kommunala avfallet på 517 kg/invånare (år 2021)³. I den regionala energi- och klimatstrategin finns mål om att avfallet ska minska till högst 350 kg per person/år till år 2025 och högst 300 kg per person/år till år 2030. I jämförelse med de andra kommunerna i länet tillhör Åtvidabergs kommun de kommuner som genererar mest avfall per person och år⁴. Nationellt finns ett etappmål inom miljömålen som lyder att senast 2025 ska förberedelse för återanvändning och materialåtervinning av kommunalt avfall ha ökat till minst 55 viktprocent, 2030 till minst 60 viktprocent och 2035 ha ökat till minst 65 viktprocent. Målären och viktprocenten är detsamma som i EU:s avfallsdirektiv.

Nedskräpning är ett problem som orsakar föroreningar av miljön såväl på land som i sjöar, vattendrag och hav. Även om Åtvidabergs kommun inte är en kustkommun kan nedskräpning i kommunen hamna i Östersjön genom de sjösystem som finns i kommunen och leder vidare mot kusten. Att arbeta med att minska nedskräpning kan utöver miljöfördelar även leda till ökat psykiskt välbefinnande och minskad kriminalitet. Detta då nedskräpade områden har en negativ effekt på människors psykiska välbefinnande och nedskräpade områden tenderar att dra till sig ytterligare kriminalitet.

Handlingsplan mål 1

Mål	Åtgärder	Uppföljning	Ansvar
1.1 Kommunen ska aktivt arbeta för att den totala avfallsmängden per invånare ska minska från år 2023 till år 2027.	<ul style="list-style-type: none"> – Kontinuerlig information till invånarna om avfallsminimering, exempelvis genom utskick och temadagar. – Kontinuerligt se över hur återbruk och återvinning kan underlättas för privatpersoner och kommunala verksamheter. – Informera om och lyft fram återbruksverksamheter i kommunen som goda exempel till invånarna. 	<p>Det övergripande målet mäts i kg/person och år</p> <p>Åtgärderna mäts genom att kontrollera att insatser genomförts.</p>	<p>Åtvidabergs Vatten och Renhållning, Kommunledningsförvaltningen</p> <p>Åtvidabergs Vatten och Renhållning, Samhällsbyggnadsförvaltningen</p> <p>Kommunledningsförvaltningen</p>
1.2 Inom kommunorganisationen ska cirkulära plastflöden öka och användningen av	– Ta fram upphandlingskriterier i syfte att uppnå cirkulära plastflöden.	Har kriterier tagits fram eller ej	Kommunledningsförvaltningen

³ Statistik från Kolada

⁴ Statistik från Kolada

engångsplast ska minska.			
1.3 Utredning av införande av ett system för återbruk av möbler och andra inventarier i kommunorganisationen ska genomföras ⁵ .	– Utredningen ska innehålla minst ett förslag med kostnadsberäkning för hur detta ska gå till.	Har utredning utförts eller ej	Kommunledningsförvaltningen
1.4 Utredda system för ökad återvinning av textilier.	– Utredningen ska innehålla minst ett förslag med kostnadsberäkning för hur detta ska gå till.	Har utredning utförts eller ej	Åtvidabergs Vatten och Renhållning
1.5 Upprätthålla aktiviteterna för att minska nedskräpningen årligen i kommunen	<p>– Årligen delta i Håll Sverige Rents Skräpplockardagar.</p> <p>– I samband med skräpplockardagarna – informera allmänheten om nedskräpning och dess konsekvenser.</p> <p>– Genomföra minst en kommunikationsinsats i syfte att uppmärksamma nedskräpningens påverkan på vatten.</p>		<p>Kommunledningsförvaltningen, Samhällsbyggnadsförvaltningen</p> <p>Kommunledningsförvaltningen</p> <p>Kommunledningsförvaltningen, Åtvidabergs Vatten och Renhållning</p>

Mål 2 – Hållbar hantering av matavfall

Cirka 40 procent av det kommunala avfallet består av matavfall. Det är viktigt att både minska matavfallet och samtidigt återvinna det matavfall som ändå uppkommer för att öka cirkulära flöden och därigenom värna om planetens resurser. I Åtvidabergs kommun används gröna påsen där matavfallet som samlas in omvandlas till biogas.

Det globala målet för matsvinn (delmål 12.3) innebär att mängden matsvinn per person i butik- och konsumentled ska halveras från år 2015 till år 2030. Vidare ska matsvinn i hela livsmedelskedjan minska och även förluster efter skörd.

Det nationella etappmålet för ökad utsortering och biologisk behandling av matavfall är att senast år 2023 ska minst 75 procent av matavfallet från hushåll, storkök, butiker och restauranger sorteras ut och behandlas biologiskt så att växtnäring och biogas tas tillvara. År 2020 sorterades 40 procent ut för vidare behandling nationellt. Lokalt har Åtvidabergs

⁵ Denna åtgärd finns även i Handlingsplan för energi och klimat 2022-2025

kommun mål i kommunens måltidsplan om att minska matsvinnet samt att hushålla med energi och resurser.

Handlingsplan mål 2

Mål	Åtgärder	Uppföljning	Ansvar
2.1 Andelen matavfall i gröna påsen ska öka och andelen matavfall i fraktionen för brännbart material ska minska.	<ul style="list-style-type: none"> – Införa regelbunden plockanalys för möjlighet att mäta målet – Genomföra informationsinsatser till invånarna i syfte att öka kunskapen kring hur matavfallet ska sorteras 	<p>Mäts övergripande genom plockanalyser.</p> <p>Kontroll av att regelbundna plockanalyser genomförs.</p> <p>Mäts genom kontroll av genomförda insatser.</p>	<p>Åtvidabergs Vatten och Renhållning</p> <p>Åtvidabergs Vatten och Renhållning, Kommunledningsförvaltningen</p>
2.2 Det ska finnas ett aktivt arbete med minskande av matsvinn i kommunorganisationen.	<ul style="list-style-type: none"> – Arbete ska ske för att minska matsvinnet (totalt) inom grundskolan och gymnasiets verksamhet till max 45 g/portion – Det ska finnas ett aktivt arbete med att minska matsvinnet inom särskilt boende och kommunens förskolor. – Vid upphandling av livsmedel inom kommunens verksamheter ska åtgärder vidtas för att minska matsvinn 	<p>Mäts genom mätning av matsvinn</p> <p>Mäts genom mätning av matsvinn på avdelningar och kök</p> <p>Mäts genom stickkontroll</p>	<p>Tekniska förvaltningen, Utbildningsförvaltningen</p> <p>Tekniska förvaltningen, Vård- och omsorgsförvaltningen, Utbildningsförvaltningen</p> <p>Tekniska förvaltningen, övriga förvaltningar som inhandlar livsmedel</p>

Mål 3 – Ökad utsortering av förpackningsmaterial, tidningar och farligt avfall

För att bidra till en cirkulär ekonomi och spara på våra naturresurser behöver återvinningen öka. En ökad utsortering av avfall leder även till minskad energianvändning och minskad klimatpåverkan, dels genom att det resulterar i ett minskat behov av produktion samt transporter och dels genom ett minskat utsläpp från produkter som återvinns istället för att

förbrännas. Att arbeta med detta område bidrar till att uppnå kommunens övergripande mål *Kommunens verksamheter ska bedrivas resurseffektivt och cirkulärt*. I kommunens hållbarhetsprogram beskrivs vidare att avfallshanteringen är en viktig del i att nå en cirkulär ekonomi. Åtgärderna inom målområdet bidrar även till uppfyllandet av den lokala handlingsplanen för energi och klimat.

Enligt den plockanalys⁶ som genomfördes 2022 i kommunen var cirka 11 procent av det som slängts i den brännbara fraktionen förpackningar och tidningar som sorterats fel. Detta är en förbättring jämfört med 2011 då cirka 24 procent av förpackningsmaterialet felaktigt sorterats i fraktionen för brännbart. Gällande farligt avfall i den brännbara fraktionen har detta minskat från redan låga nivåer, vilket är positivt och något som är viktigt att upprätthålla genom att göra det lätt för invånarna att göra rätt. I kommunen förekommer i dagsläget insamling av farligt avfall i ett antal av kommunens mataffärer för att underlätta för hushållen att slänga farligt avfall i form av till exempel mindre elektronikskrot och glödlampor. Under 2021 placerade Åtvidabergs Vatten och Renhållning ut Matildorna där invånarna kan sortera ut exempelvis små batterier, sprayflaskor, små färgburkar, matolja och lösningsmedel. Matildorna finns vid återvinningsstationerna i kommunens tätorter. Det går även att lämna farligt avfall till Miljöbilen.

Att arbeta med ökad utsortering av förpackningsmaterial, tidningar och farligt avfall är ett sätt att bidra till att nå de internationella, nationella och regionala målen kopplade till minskat avfall som beskrivs under målområde 1.

Handlingsplan mål 3

Mål	Åtgärder	Uppföljning	Ansvar
3.1 Förpackningsmaterial i den brännbara fraktionen ska minska under perioden för avfallsplanens giltighetstid.	<ul style="list-style-type: none"> – Informationsinsatser till hushåll, näringsidkare och föreningar. – Utföra kampanjer och evenemang med syfte att informera och uppmuntra invånare att sortera sina förpackningar. 	Mäts genom plockanalys och genom kontroll av insatser.	Åtvidabergs Vatten och Renhållning, Kommunledningsförvaltningen
3.2 Kunskap ska finnas kring vilka mängder och typer av avfall som uppkommer inom kommunorganisationen.	– Kartläggning av avfall i kommunorganisationen	Har kartläggning utförts eller ej	Kommunledningsförvaltningen

⁶ Se bilaga 5

3.3 Farligt avfall ska inte förekomma i den brännbara fraktionen.	<ul style="list-style-type: none">– Information om möjligheter till att lämna farligt avfall i Matildorna, i Elin-skåp samt information om miljöbilen.– Information till hushållen om vad som räknas som farligt avfall och hur det sorteras.	Mäts genom plockanalys	Åtvidabergs Vatten och Renhållning
---	--	------------------------	------------------------------------

Mål 4 – God service

Generellt är invånarna nöjda med servicen kring avfallshanteringen i kommunen och så ska det även fortsättningsvis vara. Därför finns ett övergripande mål om god service till invånarna med i avfallsplanen.

Invånarna i Åtvidabergs kommun är enligt den senaste undersökningen⁷ nöjda med hämtningen av hushållsavfall i kommunen, där 88 procent angett att de är positiva till hur hämtningen fungerar och endast 2 procent angett att de är negativa (Snittet för de kommuner som deltagit i undersökningen ligger på 83 procent nöjda och 6 procent missnöjda). Gällande Korshults återvinningscentral är 69 procent nöjda (i jämförelse med snittet för övriga deltagande kommuner på 81 procent). De som är missnöjda med Korshults återvinningscentral har främst angett öppettiderna och att återvinningscentralen ligger för långt bort som främsta orsaker till missnöjdheten. Gällande inlämning av förpackningsmaterial av tidningar och förpackningsavfall är 3 av 4 invånare nöjda med hur detta fungerar. De som inte är nöjda anger främst att behållarna ofta är fulla och att det är skräpigt kring inlämningsplatser som främsta orsak till sin missnöjdhet. Ett övergripande mål har tagits fram för att servicen till invånarna även fortsättningsvis ska vara god.

För att upplevelsen av service ska kännas god är kommunikation centralt. Kommunikationen är även central i att nå samtliga mål då det handlar om att få fler att göra mer och rätt, vilket blir svårt utan tydlig kommunikation.

Kommunikationen är även viktig ur ett tillgänglighetsperspektiv. Kommunikationen med invånarna behöver vara tydlig och lätt att förstå och ta till sig för alla kommunens invånare. Detta kan innebära att kommunikationen behöver ske på olika sätt och vara olika utformad för olika målgrupper i kommunen. Att ha en god tillgänglighet på de platser där insamling av avfall sker är givetvis även det viktigt. Genom att anpassa platsers utformning för de med störst behov av tillgänglighetsanpassning blir det oftast bättre för alla människor, oavsett funktionsvariation. Matildorna, insamlingen av elavfall på matvarubutikerna, miljöbilsturen

⁷ Kritik på teknik 2022

och informationsskyltarna vid Korshults återvinningscentral är exempel på hur arbetet för ökad tillgänglighet ser ut idag.

Målet om God service bidrar bland annat till att uppnå nationella målsättningar kring universell utformning⁸ och innebär även att kommunen följer de lokala funktionshinderpolitiska riktlinjerna.

Handlingsplan mål 4

Mål	Åtgärder	Uppföljning	Ansvar
4.1 Den goda medborgarnöjdheten ska bibehållas eller förbättras.	<ul style="list-style-type: none"> – Informationsinsatser – Fortsätta upprätthålla och utveckla den goda service som ges idag. 	Genom <i>Kritik på teknik</i> (tas fram av SKR ⁹)	Åtvidabergs Vatten och Renhållning
4.2 Utveckla tillgängligheten för avfallsinsamlingen ur ett jämställdhets- och mångfaldsperspektiv.	<ul style="list-style-type: none"> – Undanröja hinder som kan finnas ur ett tillgänglighetsperspektiv, både vad gäller kommunikation och den praktiska avfallshanteringen – Vid införande av nya insamlingssätt/ förändringar ska ett universellt perspektiv finnas med 	Utvärdering av insatser som genomförts	Åtvidabergs Vatten och Renhållning Åtvidabergs Vatten och Renhållning, Samhällsbyggnadsförvaltningen
4.3 Utveckla och förbättra kommunikationen gällande avfallsplanens innehåll med avseende på att alla kommunens medborgare ska kunna ta till sig informationen.	– Upprätta en kommunikationsplan för avfallsplanen som även innehåller ett tillgänglighetsperspektiv	Kontroll av om kommunikationsplan upprättats eller inte samt att denna innehåller ett tillgänglighetsperspektiv	Kommunledningsförvaltningen, Åtvidabergs Vatten och Renhållning

Mål 5 – Minskad klimatpåverkan

Att minska klimatpåverkan är en viktig del i kommunens hållbarhetsarbete och något som är viktigt för att kunna uppnå såväl kommunens vision och flera av de övergripande målen samt

⁸ För beskrivning av begreppet universell utformning se ordlista, bilaga 9.

⁹ SKR – Sveriges Kommuner och Regioner

mål i den kommunala planen för energi och klimat. Rätten till en trygg, ren, hälsosam och hållbar miljö har dessutom blivit en mänsklig rättighet. För att säkerställa den rättigheten behöver vi arbeta med mål kopplade till en minskad klimatpåverkan. Avfallsplanen kan bidra till minskad klimatpåverkan genom att sätta upp mål gällande minskat utsläpp av metan från äldre deponier och mål kopplade till avfallstransporter och bygg- och rivningsarbeten. Gällande de äldre kommunala deponierna (förutom Korshult Åtvidsnäs 1:1) har klassning skett enligt MIFO¹⁰ och för dessa deponier krävs inga ytterligare åtgärder.

Nationellt finns ett övergripande miljömål kopplat till detta målområde, *Begränsad klimatpåverkan*. Inom målet finns etappmål kopplade till både minskade växthusgasutsläpp generellt och ett specifikt etappmål kopplat till transporter som innebär att växthusgasutsläpp från inrikes transporter ska minska med minst 70 procent senast år 2030 jämfört med år 2010.

I den regionala energi- och klimatstrategin finns ett övergripande mål om att Östergötland ska vara klimatneutralt år 2045. Ett etappmål i den regionala strategin är att växthusgasutsläppen ska vara 70 procent lägre år 2030 jämfört med år 1990. Det finns även ett mål som direkt kopplar till transporter, vilket går i linje med det nationella målet för inrikestransporter. Kommunens handlingsplan för energi och klimat bygger på de nationella och regionala målen kring minskad klimatpåverkan.

I dagsläget (2022) kör Åtvidabergs Vatten och Renhållning och deras entreprenörer på förnybart bränsle, något som fortsatt är målsättningen framåt för att minska växthusgasutsläpp från transporter.

Handlingsplan mål 5

Mål	Åtgärder	Uppföljning	Ansvar
5.1 Bränslet i samtliga avfallsfordon ska vara förnybart.	– Vid upphandling ska krav ställas på att avfallsfordon ska köra på 100 procent förnybart drivmedel	Följs upp genom att utvärdera upphandling	Åtvidabergs Vatten och Renhållning
5.2 Minska klimat- och miljöpåverkan samt öka cirkulära flöden vid nybyggnation och större renoveringar.	- Ta fram en checklista för att i tidigt skede i processerna kunna öka cirkulära flöden och minska klimat- och miljöpåverkan. Åtgärder från kemikalieplanen ska inkluderas.	Är checklista framtagen eller ej	Tekniska förvaltningen, Kommunledningsförvaltningen

¹⁰ MIFO – Metodik för inventering av förorenade områden.

4. Uppföljning

Avfallsplanen ska revideras minst vart fjärde år. Enheten för strategisk utveckling ansvarar för att uppföljning av avfallsplanen sker årligen.

5. Miljöbedömning

En behovsbedömning för miljöbedömning har utförts (Se bilaga 7). Avfallsplanen bedöms kunna ge positiva effekter på miljön, men bedöms inte leda till betydande miljöpåverkan på miljön, människors hälsa och säkerhet eller hushållningen med mark, vatten och andra resurser. Under planperioden planeras ingen ny verksamhet eller åtgärd som beskrivs i miljöbedömningsförordningen (2017:966). Det finns därmed inget behov av att ta fram en miljökonsekvensbeskrivning för denna avfallsplan.

Bilaga 1. Regionala, Nationella och Globala mål

1. Regional målbild för avfallshanteringen

Utvecklingsstrategi för Östergötland med sikte på år 2040 tar upp flera områden som kopplar till avfallshantering. Bland annat är målbilden att Östergötland ska vara en föregångare i omställningen till ett cirkulärt samhälle och att effektivitet och hållbarhet ska vara ledord i resursanvändningen. För att nå ett hållbart samhälle behöver vi öka resurseffektiviteten bland annat genom avfallsförebyggande åtgärder och ökad återanvändning och återbruk.

Utvecklingsstrategin lyfter även att transportsystemet behöver vara hållbart och att offentliga verksamheter har möjlighet att påverka detta genom upphandling. Kemikalier är ett annat viktigt område där skadliga kemikalier och utsläpp ska hanteras på ett sätt som skyddar både vår miljö och hälsa, samtidigt som den biologiska mångfalden bevaras.

Den regionala utvecklingsstrategin pekar på att kommunerna har en viktig roll i omställningen till ett hållbart samhälle där avfallshantering tillsammans med samhällsplaneringen och energi- och klimatarbetet är viktiga nyckelfaktorer.

Vidare pekar även länets energi- och klimatstrategi ut två insatsområden där kommunen via avfallsplanen kan bidra till måluppfyllnaden. Dessa insatsområden är cirkulär ekonomi och konsumtion samt hållbara och effektiva transporter.

2. Nationell målbild för avfallshanteringen

Nuvarande nationella avfallsplan och program gäller för åren 2018-2023. Syftet med dessa är att beskriva Sveriges arbete med att minska mängden avfall, minska mängden skadliga ämnen i material och produkter, minska de negativa effekter på människors hälsa och miljön som avfall ger upphov till, främja en praktisk tillämpning av avfallshierarkin och utnyttja resurserna i avfallet samt att bryta sambandet mellan ekonomisk tillväxt och den miljö- och hälsopåverkan som hänger samman med att avfall uppstår.

Sedan tidigare har prioriterade fokusområden i Sveriges nationella avfallsplan och program varit avfallsströmmar inom mat, textil, elektronik och bygg- och rivning. De senaste åren har även plast och nedskräpning tillkommit som nya fokusområden både nationellt och globalt.

Gällande det förebyggande arbetet har det i det senaste avfallsförebyggande programmet tillkommit åtgärder som till exempel att uppmuntra återanvändningen av produkter och system som främjar reparation och återanvändning, att rikta in sig på produkter som innehåller råvaror av avgörande betydelse för att förhindra att dessa produkter blir till avfall, att identifiera de produkter som är de största källorna till nedskräpning och minska nedskräpningen från dessa, att minska mängden livsmedelsavfall i hela livsmedelskedjan och att utveckla och stödja informationskampanjer för att öka medvetenheten om avfallsförebyggande och nedskräpning.

2.1 Sveriges miljömål

Sveriges miljömålssystem består av 16 miljökvalitetsmål och ett generationsmål. Vidare finns ett antal etappmål inom områdena för avfall, biologisk mångfald, farliga ämnen, hållbar stadsutveckling, luftföroreningar och klimat. Flera av målen och etappmålen kopplas till avfallshantering och går i linje med internationella och nationella målsättningar.

Figur 1. Illustrationer för Sveriges miljökvalitetsmål: Begränsad klimatpåverkan, Frisk luft, Bara naturlig försurning, Giftfri miljö, Skyddande ozonskikt, Säker strålmiljö, Ingen övergödning, Levande sjöar och vattendrag, Grundvatten av god kvalitet, Hav i balans samt levande kust och skärgård, Myllrande våtmarker, Levande skogar, Ett rikt odlingslandskap, Storslagen fjällmiljö, God bebyggd miljö samt Ett rikt växt och djurliv.

3. EU direktiv och mål

Inom EU gäller avfallsdirektivet (2008/98/EG) som har fokus på att minska mängden avfall och öka återvinningen med målet att minska miljöpåverkan och effektivisera nyttjandet av resurser. Direktivet innehåller avfallshierarkin med styrande bestämmelser, beskrivning av avfallshantering och tillstånd, planering kring avfallshantering samt administrativa krav gällande rapportering.

EU kommissionen har även tagit fram ett paket för cirkulär ekonomi med en handlingsplan för att underlätta övergången till en mer cirkulär ekonomi. Inom ramen för detta paket har EU även tagit fram en plaststrategi med målsättningen att till år 2030: ska mer än hälften av allt plastavfall återvinnas, ska alla plastförpackningar vara återanvändbara eller återvinningsbara, ska sorterings- och återvinningskapaciteten fyrdubblats sedan 2015, ska efterfrågan på återvunnet material fyrdubblats. Åtgärder ska även riktas mot engångsprodukter och fiskeredskap.

4. Globala mål och Agenda 2030

Agenda 2030 antogs av FN:s medlemsländer hösten 2015 och har som syfte att till 2030: Avskaffa extrem fattigdom, minska ojämlikheter och orättvisor i världen, främja fred och rättvisa och att lösa klimatkrisen. För att lyckas uppnå syftet finns 17 globala mål med 169 delmål där social-, miljömässig- och ekonomisk hållbarhet har integrerats.

Figur 2. De globala målen för hållbar utveckling.

Kommunens avfallsarbete bidrar till uppfyllandet av ett flertal av de globala mål som hör till agendan. Främst bidrar avfallsplanen till mål 11 – Hållbara städer och samhällen och mål 12 – Hållbar konsumtion och produktion. Avfallsplanen bidrar även till mål 5 - Jämställdhet, mål 10 - Minskad ojämlikhet och mål 13 – Bekämpa klimatförändringarna.

Delmål 11.6 handlar om att minska städernas negativa miljöpåverkan, bland annat genom hantering av kommunalt och annat avfall. Avfallsplanen och renhållningsföreskrifterna är kommunens vägledning i detta arbete.

Delmål 12.2 handlar om hållbar förvaltning och effektivt nyttjande av naturresurser och delmål 12.5 handlar om att minska mängden avfall markant. Avfallsplanen bidrar till dessa delmål genom att ha ett cirkulärt perspektiv och en utgångspunkt i EU:s avfallshierarki. Vidare handlar delmål 12.3 om att halvera det globala matsvinnet, vilket avfallsplanen har åtgärder kring. Delmål 12.4 handlar om att uppnå miljövänlig hantering av kemikalier och alla typer av avfall under hela deras livscykel i syfte att minimera negativa effekter på människor och miljö. Här har kommunen bland annat utmaningar gällande förorenad mark från tidigare industriverksamhet, vilket även finns mål för att hantera i avfallsplanen. Gällande kemikaliehantering finns även en kommunal handlingsplan för kemikaliehantering.

Delmål 5.1 handlar om att utrota diskriminering av kvinnor och flickor och genom att belysa avfallshandling ur ett jämställdhetsperspektiv kan avfallsplanen bidra till minskad diskriminering av kvinnor och flickor.

Delmål 10.3 handlar om att säkerställa lika rättigheter för alla och att utrota diskriminering. Att ha med jämlikhetsperspektivet och tillgänglighetsanpassa i avfallsplaneringen kan avfallsplanen bidra till uppfyllandet av målet.

Delmål 13.2 Handlar om att integrera åtgärder mot klimatförändringar i politik, strategier och planering på nationell nivå. Avfallsplanen bidrar till målet genom att på lokal nivå integrera klimatperspektivet i avfallsplanen.

I ett vidare perspektiv bidrar avfallsplanen även till: Mål 2 – Ingen hunger, då ett effektivt nyttjande av resurser och minskande av matsvinn kan bidra till säker och näringsrik mat för alla. Mål 6 – Rent vatten och sanitet, då avfallsplanen bidrar till att öka fokus på förorenad mark, vilket kan vara en risk för dricksvattenresurser. Mål 9 – Hållbar industri, innovationer och infrastruktur, då cirkulär ekonomi är en viktig del i att uppnå målet och här kan kommunen bidra med hållbara lösningar för avfallshandling. Mål 14 – Hav och marina resurser, då arbete med minskad nedskräpning och bättre avfallshandling leder till minskad negativ påverkan på hav, sjöar och vattendrag. Mål 15 – Ekosystem och biologisk mångfald, då ett ökat fokus på cirkulär ekonomi och hållbart nyttjande av naturresurser kan leda till att vi minskar belastningen på ekosystem och den biologiska mångfalden.

Bilaga 2 Uppföljning avfallsplan 2018-2021

Kommunfullmäktige beslutade juni 2018 om Avfallsplan för Åtvidabergs kommun. Avfallsplanen har fem övergripande målområden med syftet att främja en hållbar utveckling och bidra till att nationella miljömål och riktlinjer uppnås och efterföljs. Avfallsplanens fem övergripande målområden är: 1. Återbruk, förebyggande av avfall och minskad nedskräpning, 2. Hållbar hantering av matavfall, 3. Ökad sortering av förbrukningsmaterial, tidningar och farligt avfall, 4. God service och 5. Minskad klimatpåverkan.

Avfallsplanen har följts upp en gång om året under planens giltighetstid och uppföljningen har redovisats i kommunfullmäktige. Nedan följer en redovisningen av planen i sin helhet för åren 2018-2021. Gröna bockar betyder att målet har nåtts, gula pilar betyder att delar av åtgärderna utförts, men målet är ännu inte nått och röda kryss betyder att målet inte nåtts och att åtgärder inte heller utförts.

MÅL	ÅTGÄRDER	UPPFÖLJNING
<p>1. Återbruk, förebyggande av avfall och minskad nedskräpning</p>		
<p>✓ 1.1 Kommunen ska aktivt arbeta för att de totala avfallsmängderna per invånare ska minska från 2017 till år 2021.</p>	<p>Kontinuerlig information till invånarna om avfallsminimering.</p> <p>- Informera om och lyfta fram återbruksverksamheter i kommunen som goda exempel till invånarna.</p> <p>-Anordna temadagar och evenemang om avfallsminimering och återbruk.</p> <p>- Nyttja kommunens kanaler i sociala medier får att nå ut med information och öka kommunikationen till invånarna avseende avfallsfrågor och avfallsminimering.</p>	<p>Den totala mängden avfall per invånare har minskat mellan år 2017 och år 2021, från 622 kg/invånare till 615 kg/invånare. Avfallsmängderna minskade under 2018 (610 kg/invånare) och 2019 (583 kg/invånare) för att sedan öka 2020. Troligtvis är ökningen år 2020 en effekt av pandemin. Trots en minskning av avfallet ligger kommunen fortfarande bland de kommuner som genererar mest avfall per invånare.</p>
<p>✓ 1.2 Senast 2019 ska relevanta krav ställas vid upphandling av varor och tjänster i kommunal verksamhet i syfte att förebygga avfallens mängd och farlighet.</p>	<p>- Utarbeta checklistor att utgå från vid upphandling med avseende på avfallsmängd och avfallens farlighet.</p> <p>- Driva frågorna tillsammans med andra upphandlande enheter inom kommunen och</p>	<p>Checklista har tagits fram för att minska mängd avfall samt farligt avfall vid upphandling. Checklistan finns tillgänglig på intranätet.</p> <p>En ny organisering av upphandlingsfrågorna har införts för</p>

	därmed öka möjligheten att påverka leverantör.	ökad samordning och påverkansmöjligheter.
	1.3 Begagnade möbler från kommunala verksamheter ska återbrukas i så stor omfattning som möjligt. Möblerna ska i första hand återanvändas inom den kommunala verksamheten och i andra hand utanför den kommunala verksamheten.	<p>- AME meddelar via det interna nyhetsbrevet Intranytt då begagnade möbler inkommit till kommunens lager för kontorsmöbler. Detta för att möblerna ska kunna förmedlas inom den kommunala verksamheten. På sikt kan även eventuellt kommande intranät användas.</p> <p>- Samarbeta med lokala aktörer som bedriver återbruksverksamhet för förmedling av möbler utanför den kommunala verksamheten.</p>
	1.4 Upprätthålla aktiviteterna för att minska nedskräpningen årligen i kommunen.	<p>- Upprätthålla samarbete med "Håll Sverige Rent" och verka för att fler skolor och förskolor engageras i arbetet. Riktade insatser inom områden som är extra utsatta för nedskräpning.</p> <p>- Informationskampanjer om nedskräpning, till exempel på tema plast.</p>
2. Hållbar hantering av matavfall		
	2.1 Utredda vilka möjligheter som finns för att samla in och behandla matavfallet separat i samband med planerad upphandling 2020.	<p>- Utredda möjligheten till insamling av matavfall. Denna utredning ska utföras för såväl hushåll, restauranger, storkök och butiker.</p>
	2.2 Andelen matavfall i den brännbara fraktionen ska 2021 vara mindre än 2016 års nivå.	<p>- Utredda möjligheten till fastighetsnära insamling av matavfall.</p> <p>- Informationsinsatser/kampanjer om matavfallsminimering.</p>
	2.3 Aktivt arbeta med att minska matsvinn inom de kommunala verksamheterna, både med avseende på	<p>- Införa kortare perioder för planeringen av matsedlar för att kunna anpassa matsedeln efter tillfälliga partier hos</p>
		<p>System för att kunna förmedla begagnade möbler har inte införts, så det går ännu inte att mäta antalet möbler, Begagnade möbler har dock återanvänts inom organisationen under perioden.</p> <p>Avtal har slutits med en lokal aktör som köper och säljer begagnade kontorsmöbler.</p> <p>Kommunen har årligen arrangerat skräpplockardagar (inom ramen för Håll Sverige Rent) och antalet deltagande förskolor och skolor har ökat under perioden.</p> <p>Lokala föreningar har haft riktade nedskräpningsinsatser vid extra utsatta områden och i samband med skräpplockardagarna har nedskräpningskampanjer bedrivits i kommunens sociala medier.</p> <p>Utredning har genomförts och lansering av Gröna påsen skedde under första kvartalet 2020.</p> <p>Andelen matavfall i den brännbara fraktionen var vid mätning 2021 31 procent, vilket är en minskning från tidigare mätning då andelen matavfall i den brännbara fraktionen var 40 procent.</p> <p>Informationsinsatser/kampanjer har genomförts i samband med att gröna påsen lanserades.</p> <p>Kortare perioder för planeringen av matsedlar har införts.</p> <p>Alla skolor och förskolor har deltagit i diskussionsmöten med fokus på</p>

kökssvinn, tallrikssvinn och svinn i leverantörsledet.

leverantör samt efter mat som blivit över i det egna köket.
- Ha aktiviteter i skolorna med tema matsvinn. I dessa aktiviteter kan till exempel tävlingar anordnas.
- Fortsätta utföra mätningar av matsvinn i de kommunala köken.

matsvinn. Det har även gjorts visualiseringar och informationsinsatser kring matsvinn i skolorna.

Mätningar av matsvinn har genomförts.

3. Ökad utsortering av förpackningsmaterial, tidningar och farligt avfall

3.1 Förpackningsmaterial i den brännbara fraktionen ska minska till år 2021 jämfört med 2016 års nivå.

- Informationsinsatser till hushåll, näringsidkare och föreningar.
- Utföra kampanjer och evenemang med syfte att informera och uppmuntra invånarna att sortera sina förpackningar.

26 procent av avfallet i den brännbara fraktionen bestod av förpackningsmaterial vid 2021 års mätning, vilket är en förbättring jämfört med tidigare mätning då siffran var 29 procent (småhus i tätort).

Informationsinsatser/kampanjer har genomförts och på återvinningscentralen (Korshult) har skyltningen gjorts om för att underlätta sortering för invånarna.

3.2 År 2018 ska det finnas möjlighet att sortera ut förpackningar och tidningar vid all kommunal verksamhet.

- Inventera hur sorteringsmöjligheterna ser ut i de kommunala verksamheterna i dagsläget.
- Införande av sorteringsmöjligheter i all kommunal verksamhet.
- Informera de anställda om sorteringsystemet.

Målet nåddes inte till 2018, men har nåtts under 2022.

Möjligheter har getts till samordnad upphandling av sorteringskärl och chefer har via chefsdialoger, utskick och intranät blivit informerade om vad som gäller angående avfallssorteringen.

3.3 Farligt avfall ska inte förekomma i den brännbara fraktionen år 2021.

- Information om möjligheter till att avlämna farligt avfall i butik, så kallade "Elin-skåp" samt information om miljöbilen. Informationen går ut genom till exempel kommunens webbplats och via kommunens kanaler i sociala medier.

Vid plockanalys genomförd 2021 bestod den brännbara fraktionen av 0,08 procent farligt avfall. Vid tidigare plockanalys var det 0,2 procent farligt avfall i den brännbara fraktionen, så det ser ut att ha skett en minskning.

Information har getts i Åtvidabergsplatsen, via kommunens webbplats och i sociala medier.

4. God service

4.1 Den goda medborgarnöjdheten ska bibehållas till 2021.

- Informationsinsatser.
- Fortsätta upprätthålla den goda service som ges idag genom till exempel miljöbilen och att hushållen ges

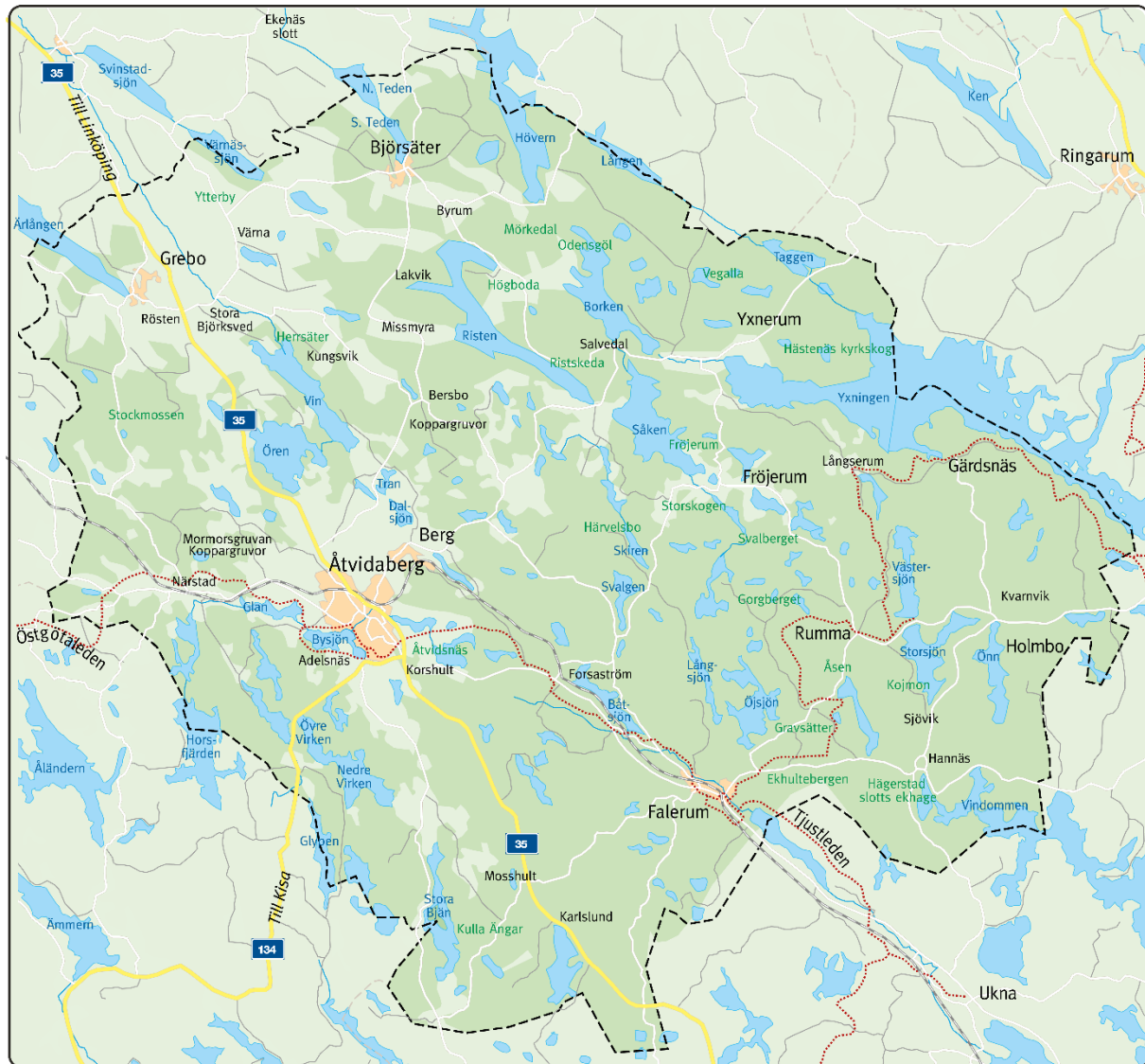
Vid den senaste medborgarundersökningen (2019) hade medborgarnöjdheten för renhållning och sophämtning ökat.

		möjlighet att flera gånger per år lämna grovavfall vid tomtgräns.	Under giltighetstiden för avfallsplanen har flera insatser gjorts för att upprätthålla och förbättra servicen, till exempel har Matildorna införts där invånarna smidigt kan lämna smått farligt avfall.
✓	4.2 Förbättra kommunikation genom att upprätta en kommunikationsplan för avfall senast 2020.	<ul style="list-style-type: none">- Informationsinsatser som syftar till att informera om hela avfallskedjan, även hur avfallet slutligen hanteras.- Utnyttja kommunens kanaler på sociala medier för att nå ut med information till invånarna.- Upprätta en kommunikationsplan med avseende på avfallshanteringen i kommunen.	<p>Informationsinsatser har genomförts till exempel i samband med skräpplockardagarna samt genom sorteringsguiden.</p> <p>Kommunens kanaler på sociala medier har nyttjats för att nå ut med information och en kommunikationsplan togs tidigt fram gällande kommunikationsinsatser under avfallsplanens giltighetstid.</p>
	5. Minskad klimatpåverkan		
✓	5.1 Utföra inventering enligt MIFO-metoden av nedlagda deponier.	- Ta fram en handlingsplan för inventering av nedlagda deponier för att i ett senare skede ta fram en åtgärdsplan för deponierna.	En MIFO fas 1 inventering har genomförts och ett förslag till åtgärdsprogram har tagits fram.
✓	5.2 Bränslet i samtliga avfallsfordon ska vara fossilfritt 2020.	<ul style="list-style-type: none">• Vid upphandling ska fossilfria bränslen i avfallsfordonen premieras/ges pluspoäng.	Krav har ställts på fossilfria avfallsfordon.

Bilaga 3 Nulägesbeskrivning

Åtvidabergs kommun är belägen i sydöstra delen av Östergötlands län och har cirka 11 500 invånare, varav närmare 7 000 invånare i centrala Åtvidaberg. Drygt 78 procent av kommunens befolkning bor i någon av kommunens tätorter, övriga knappt 22 procent bor på landsbygden. Till ytan är kommunen 690 km² och består till knappt 75 procent av skog. Dryga 13 procent består av jordbruksmark, 3,5 procent består av bebyggelse och drygt 8,5 procent består av övrig mark.

Figur 1. Åtvidabergs kommuns geografiska yta.

Näringslivet i Åtvidaberg har historiskt sett präglats av industriverksamhet och kopparbrytning. Åtvidabergs kopparverk var under 1800-talet Sveriges största

kopparproducent. I början av 1900-talet började även andra industrier att växa fram och dominerades så småningom av Facit.

Åtvidaberg har gått från att ha varit en bruksort med några enstaka stora arbetsgivare mot att näringslivet fördelats på allt fler medelstora och mindre företag. Största arbetsgivaren är Åtvidabergs kommun där flest arbetar inom vård, omsorg och utbildning. Den största privata arbetsgivaren är Scanfil Åtvidaberg. I övrigt finns cirka 1300 företag registrerade i kommunen. Tillverkningsindustri är den största kategorin av företag (cirka 40 procent) följt av handels- och byggföretag (cirka 20 procent vardera).

1. Avfallsorganisation och ansvar

Varje kommun har enligt 15:e kapitlet i miljöbalken ansvar för att upprätta en renhållningsordning vilken innefattar en kommunal avfallsplan samt renhållningsföreskrifter. Kommunen har även ett renhållningsansvar vilket omfattar kommunalt avfall och därmed jämförligt avfall. Kommunen ansvarar också för att avfallet transporteras till godkänd behandlingsanläggning så att avfallet kan omhändertas korrekt.

Kommunfullmäktige ansvarar för att fastställa renhållningsordningen för kommunen. Kommunen ansvarar för insamling och omhändertagande av kommunalt avfall, med undantag för avfall som omfattas av producentansvar. Till det kommunala avfallet räknas även därmed jämförligt avfall från företag och annan verksamhet.

Bygg- och miljönämnden har ansvar att pröva och utöva tillsyn av verksamheter samt besluta enligt kommunens renhållningsföreskrifter och övrig avfallslagstiftning. Vid större verksamheter är länsstyrelsen i Östergötland tillsynsmyndighet.

Åtvidabergs Renhållning AB är ett kommunalt bolag som på kommunens uppdrag ansvarar för hämtning och omhändertagande av kommunalt avfall och därmed jämförligt avfall.

För vissa typer av avfall gäller ett producentansvar. Det innebär att tillverkare och importörer har ett ansvar för att en viss del av de varor som produceras samlas in, tas om hand och återvinns eller återanvänds. Producenterna är ansvariga för avfall av typerna förpackningar, tidningar, bilar, däck och elektroniska produkter.

Alla verksamhetsutövare ansvarar för att ta hand om det avfall som de ger upphov till på ett godkänt sätt. Verksamhetsutövaren ska ha kunskap om avfallet och dess effekter på miljön. Vidare ska även verksamhetsutövaren hålla sig uppdaterad gällande förändringar inom avfallslagstiftningen och ansvarar för att avfallet transporteras bort av en godkänd transportör till godkänd behandlings- eller mottagningsanläggning.

Fastighetsägare ansvarar över att informera de som bor eller är verksamma inom fastigheten om gällande regler för avfallshantering. De ansvarar även för att tillhandahålla utrymmen för avfallsinsamling.

Alla som ger upphov till avfall, både privatpersoner och företag, ansvarar för att se till att avfallet hanteras enligt gällande lagar och regler samt att avfallet lämnas korrekt i de olika insamlingssystem som finns.

2. Information, kommunikation och samverkan

Information och kommunikation är viktiga delar för att kunna nå flera av avfallsplanens mål och flera åtgärder i avfallsplanen kopplar till information och kommunikation. Det kan handla om att ta fram informationsbroschyrer eller genomföra kampanjer och liknande för att kommunicera ut till invånare och verksamheter kring förebyggande av uppkomst av avfall, minskat matsvinn eller åtgärder för att öka återbruk och återvinning.

Lokalt förmedlas information om renhållning genom utskick eller via appen VA&Renhållning från Åtvidabergs Renhållning AB. Information från kommunen sker via utskick, via kommunens webbplats eller via sociala kanaler beroende på typ av information. Invånare kan även få ytterligare information genom kommunens kundtjänst för vatten och renhållning, som är en gemensam kundtjänst för kommunerna Åtvidaberg, Söderköping, Valdemarsvik och Kinda.

Regionalt är Åtvidabergs kommun, genom Åtvidabergs Renhållning AB, medlem i avfallsnätverket Def waste. Nätverket är öppet för kommunerna inom Jönköpings län, Kalmar län, Södermanlands län och Östergötlands län. Syftet med Def waste är bland annat att samordna gemensamma frågor inom avfallsområdet, samordna informationsinsatser samt att driva och utveckla avfallsarbetet inom medlemskommunerna. Inom nätverket har man till exempel tagit fram gemensamma informationsbroschyrer om elektriskt, elektroniskt och farligt avfall. Man har även genomfört ett antal utbildningar för medlemmarna.

Avfall Sverige är en nationell branschorganisation inom avfallshantering och avfallsåtervinning och är kommunernas expertorgan inom avfall och återvinning. Avfall Sverige har Sveriges kommuner, eller deras kommunala bolag, som medlemmar. I Åtvidaberg är det kommunala bolaget, Åtvidabergs Renhållning AB, som är medlem i Avfall Sverige.

3. Finansiering

3.1 Renhållningstaxa

Kostnaden för kommunens avfallshantering finansieras genom renhållningstaxan. Renhållningstaxan ska täcka kostnaderna för insamling, transport och behandling av avfall. Renhållningstaxan betalas av fastighetsägare och andra som ger upphov till hushållsavfall. För boenden i flerfamiljshus är avgiften nästan alltid en del av hyran. Det är kommunfullmäktige som beslutar om renhållningstaxan i kommunen.

I renhållningstaxan ingår (år 2023) fastighetsnära hämtning av avfallsfraktionerna brännbart och matavfall en gång var 14:e dag. I taxan ingår även hämtning av grovavfall fyra gånger per år från villor. Grovavfall kan även lämnas kostnadsfritt på kommunens återvinningscentral (ÅVC) i Korshult. Utöver dessa tjänster ingår även hämtning av latrinkärl, tömning av slamavskiljare, slutna tankar och fosforfilter i renhållningstaxan.

3.2 Intäkter kopplade till producentansvar

Producentansvaret innebär att de som producerar en vara även har ansvar för att samla in och ta hand om uttjänta produkter. Producentansvaret har lett till bildandet av samarbetsföretag, eller så kallade materialbolag, för att organisera finansiering och administration av insamling och återvinning.

En del av finansieringen för insamling och återvinning av de produkter som omfattas av producentansvar sker genom det insamlade materialets värde, men det täcker inte hela kostnaden. På förpackningarna finns en förpackningsavgift som producenterna betalar.

Producentansvar gäller idag för batterier, bilar, däck, elektriska och elektroniska produkter (inklusive glödlampor och viss belysningsarmatur), förpackningar, returpapper, läkemedel, tobak och filter, radioaktiva produkter samt våtservetter. Från och med år 2024 gäller producentansvar även för ballonger.

4. Avfallsinsamling

I följande avsnitt beskrivs hur avfall som uppkommer i Åtvidabergs kommun samlas in och hanteras. Statistiken som presenteras kommer från AvfallWeb om ingenting annat anges.

Figur 2. Bild från Korshults återvinningscentral.

4.1 Avfallsorganisation

Det helägda kommunala bolaget Åtvidabergs Renhållning AB har kommunfullmäktiges uppdrag att hantera det avfall som omfattas av kommunens ansvar. I detta uppdrag ingår insamling av kommunalt avfall (inklusive matavfall), slam från enskilda avloppsanläggningar och latrin liksom mottagning av hushållens grovavfall och farliga avfall vid ÅVC:n och övrig drift vid ÅVC:n. I uppdraget ingår även avfallsplanering och information om avfallshanteringen i kommunen. Bolaget har en styrelse som är utsedd av kommunfullmäktige. Bolaget har administrativ personal samt servicepersonal vid ÅVC:n. Insamlingen av kommunalt avfall, slam och latrin sker genom entreprenadavtal. Det finns även entreprenadavtal för borttransport och behandling av avfall.

Kommunens upphandlade entreprenör för transport av avfall är Renall. Renall transporterar kärlavfallet, latrin, slam från enskilda anläggningar samt fettavskiljarslam.

4.2 Avfall som kommunen ansvarar för

Avsnittet nedan redovisar uppgifter om det kommunala avfallet, vilka insamlingssystem som används och hur detta avfall återvinns eller bortskaffas. Med kommunalt avfall menas avfall från hushåll inom kommunen och därmed jämförligt avfall. Avfall från företag och verksamheter som är jämförligt med sådant avfall som kommer från hushåll räknas därmed som kommunalt avfall och får endast transporteras av kommunens entreprenör. Till kommunalt avfall räknas till exempel avfall från kontor och personalmatsalar, matavfall från butiker och restauranger med mera. För sådant avfall måste, på samma sätt som ett hushåll, ett renhållningsabonnemang innehas hos Åtvidabergs Renhållning AB.

Tabell 1. *Mängder av kommunalt avfall fördelat på behandlingsmetod (2022).*

	Material- återvinning	Biologisk behandling	Förbränning med energiutvinning	Deponering	Annan behandling	Totalt
Kärlavfall (restavfall inklusive matavfall i grön påse) (Avfall till förbränning/optisk sortering)	0	942	1413	0	0	2355
Grovavfall	410	0	1552	0	112 ¹¹	2074
Trädgårdsavfall	0	600	0	0	0	600
Latrin	0	3	0	0	0	3
Farligt avfall	0	0	0	0	93 ¹²	93
Summa	410	1545	2965	0	205	5125
Slam ¹³	0	3263 m ³	0	0	0	3263

4.2.1 Kärlavfall

Den största delen av det avfall som kommunen ansvarar över uppkommer och hämtas vid villor och flerfamiljshus. Avfallet samlas in som en fraktion blandat brännbart avfall i ett kärl av plast. En- och tvåfamiljsbostäder har ett kärl på 190 liter, med hämtning en gång varannan vecka. Flerfamiljsfastigheter har ett eller flera 370 liters plastkärl som töms varje vecka i tätort och varannan vecka utom tätort. I abonnemang för fritidshus ingår 10 hämtningar under maj-september med 190 liters plastkärl. Under 2022 fanns det 4203 abonnenter med sophämtning i kommunen.

Kärlavfallet transporteras till Korshults ÅVC av Renall, där avfallet lastas om för att sedan transporteras till Tekniska verken för behandling.

¹¹ Vid återvinningscentralen finns fraktionen EJ ÅTERVINNINGSBART med olika avfallsslag som körs till PreZeros anläggning i Norrköping för vidare transport till Häradsudden i Norrköping för ytterligare sortering. En del av detta återvinns medan annat deponeras. Därför sker ingen uppdelning här.

¹² Omhändertagande av hushållens farliga avfall sker på många olika sätt och delas här inte upp efter behandling. Inkluderar även tryckimpregnerat trä från hushåll, cirka 70 ton.

¹³ Avser slam från enskilda avloppsanläggningar (inte från avloppsreningsverk). Slammet behandlas som inkommande vatten i avloppsreningsverket i Åtvidaberg.

4.2.2 Matavfall

Matavfallet samlas sedan år 2020 i gröna påsen och läggs i samma kärl som hushållens blandade brännbara avfall. Kärlavfallet transporteras efter omlastning vid Korshults ÅVC till Tekniska Verkens optiska sorteringsanläggning för utsortering av matavfallet till biologisk behandling och restavfallet till förbränning.

Matavfall får komposteras på den egna fastigheten om det kan ske utan olägenhet för omgivningen. Kompostering av matavfall på den egna fastigheten ska anmälas till miljökontoret.

4.2.3 Grovavfall och trädgårdsavfall

Med grovavfall menas sådant avfall som normalt uppkommer i ett hushåll men är tungt, skrymmande eller i övrigt inte är lämpligt att samla in i soptunnan, som exempelvis möbler, cyklar och husgeråd.

I kommunen finns en ÅVC vid Korshults avfallsanläggning där hushåll får lämna grovavfall. Hushållen får själva transportera grovavfallet till ÅVC:n. En förutsättning för att få lämna avfallet är att det sorteras och att det läggs i rätt fack eller behållare enligt anvisningar. Avfallet får inte slängas i svarta sopsäckar på ÅVC:n, utan ska vara synligt sorterat för att underlätta vidare behandling. Grovavfall hämtas även vid fastigheten för de som bor i en- och tvåbostadshus i samband med ordinarie sophämtning vid fyra tillfällen per år enligt schema. Även denna hämtning ingår i abonnemanget för hushåll.

Trädgårdsavfall får komposteras på den egna fastigheten om det kan ske utan olägenhet för omgivningen. Att lägga upp avfallet utanför den egna tomtgränsen är dock inte tillåtet. Trädgårdsavfall kan också lämnas till ÅRABs anläggningar för mottagning av trädgårdsavfall som finns i Åtvidaberg och Grebo. Där ska trädgårdsavfallet sorteras i två fraktioner, grenar och ris som kan flisas och användas som bränsle samt löv och andra växtdelar som är komposterbara. Det komposterbara trädgårdsavfallet körs till komposteringsanläggningen intill Korshults avfallsanläggning.

4.2.4 Latrinavfall

Hämtning av latrinavfall sker i utdelade latrinkärl. Detta sker för hushåll som saknar kommunal VA-anslutning och inte heller har vattentoalett ansluten till enskild avloppsanläggning. För permanentushåll sker hämtning en gång varannan vecka och för fritidshus 10 gånger under perioden maj-september. Under 2022 fanns det 25 abonnemang för hämtning av latrin.

Latrinbehållarna körs av Renall till Korshults avfallsanläggning där de mellanlagras innan borttransport och behandling vid annan anläggning.

4.2.5 Avloppsslam enskilda anläggningar

Hämtning av slam från trekammarbrunnar sker från såväl permanentbostäder som fritidshus där kommunalt avlopp inte finns. Hämtning av slam sker i regel minst en gång per år. Dispens för utökat hämtningsintervall kan sökas hos bygg- och miljönämnden. Under 2022 fanns det 1290 abonnemang för slamtömning.

Fettavskiljare finns vid storkök och restauranger. Tömning av fettavskiljare sker i regel en gång per år eller vid behov för att upprätthålla en god funktion. Det fanns 16 fettavskiljare med hämtningsabonnemang i kommunen under 2022.

Slammet från enskilda avloppsanläggningar körs till Håckla avloppsreningsverk i Åtvidaberg för behandling. Slammet från fettavskiljarna transporteras till Tekniska verkens avloppsreningsverk Nykvarn.

4.2.6 Hushållens farliga avfall

Exempel på farligt avfall är oljor, lösningsmedel, färg- och lackavfall, bekämpningsmedel och andra kemikalierester. Farligt avfall som uppkommit i hushåll ska lämnas vid Korshults ÅVC. Smått farligt avfall kan lämnas i miljöstationerna som kallas Matilda. Matildorna finns placerade vid återvinningsstationerna (mer information om återvinningsstationerna i kapitel 5.3.1). Som komplement för insamling av hushållens farliga avfall körs även en miljöbilstur två gånger om året. Miljöbilen har stannat på ett antal plaster i tätorter och på landsbygden, vid tidpunkter enligt i förväg annonserat schema.

Det farliga avfallet sorteras ytterligare och skickas sedan till rätt återvinning, förvaring eller destruktion. Åtvidabergs Renhållning AB har för närvarande avtal med Tekniska Verken i Linköping AB för borttransport och omhändertagande av hushållens farliga avfall.

4.3 Avfall som omfattas av producentansvar

4.3.1 Förpackningar och tidningar

Syftet med producentansvaret är att förpackningar ska framställas på ett sådant sätt att deras volym och vikt begränsas till den nivå som krävs för att upprätthålla en god säkerhets- och hygienivå. Förpackningar ska därför utformas, framställas och saluföras på ett sådant sätt att de i första hand kan återanvändas och i andra hand material- eller energiåtervinnas så att inverkan på miljön begränsas när förpackningsavfallet eller restprodukterna från hanteringen av förpackningsavfallet bortskaffas. Förpacknings- och tidningsinsamlingen AB (FTIAB) är en sammanslutning av materialbolagen Plastkretsen, Svensk Returkartong, Metallkretsen, Pressretur och Svensk Glasåtervinning. FTIAB organiserar materialbolagens insamling, som sker via återvinningsstationer.

Det finns åtta återvinningsstationer i Åtvidabergs kommun på följande platser:

- Parkvägen i Åtvidaberg
- Långbrottsgatan i Åtvidaberg
- Söderleden i Åtvidaberg

- Grebo, Ängsvägen (kommer eventuellt att flyttas under avfallsplanens giltighetstid)
- Björsäter, Stationsvägen
- Falerum, vid järnvägsstationen
- Kvarnvik, vid affären

Återvinningsstationerna är till för hushållsförpackningar och returpapper från hushållen i kommunen. Företag och andra verksamheter med större mängder förpackningar och returpapper ska anlita hämtningsentreprenör för borttransport av sitt avfall.

Alla insamlade förpackningar och tidningar går till materialåtervinning. FTIAB ansvarar för återvinningsstationerna och har samordningsansvaret för omhändertagandet av de olika avfallsfraktionerna. Kommunen, genom Åtvidabergs Renhållning AB, har ansvar att informera hushållen om hur förpackningsavfall och tidningar ska sorteras och lämnas vid återvinningsstationerna.

4.3.2 Batterier, glödlampor samt elektriska och elektroniska produkter

El-Kretsen AB är näringslivets servicebolag för insamling och återvinning av elektriska och elektroniska produkter samt batterier. Insamlingen och återvinningen sker genom det rikstäckande systemet Elretur. Systemet innebär att El-kretsen har avtal med kommunerna om att ta emot uttjänta elprodukter. I Åtvidaberg lämnas el-avfall på Korshults återvinningscentral. Insamling sker även genom insamlingsskåpet El-in som är placerade i tre mataffärer i kommunen (Åtvidaberg och Björsäter). I mataffären i Kvarnvik finns även möjlighet att lämna in el-avfall i backar.

Det finns i nuläget 15 insamlingsplatser i kommunen där batterirör placerats, främst i butiker där småbatterier säljs men även på ytterligare några platser. Blybatterier över 3 kg ska lämnas till återförsäljare men liksom småbatterier tas även de emot på Korshults återvinningscentral.

4.3.3 Bilar och däck

Alla bilar omfattas av producentansvaret, vilket innebär att tillverkaren eller den som fört in en bil i Sverige är skyldig att återta den och se till att material och delar från bilen återanvänds, återvinns eller tas om hand på ett miljöriktigt sätt. Bilarna lämnas hos auktoriserad bildemonterare.

Svensk Däckåtervinning AB har ansvaret för att organisera insamling och återvinning av alla kasserade däck. En privatperson som vill bli av med sina uttjänta däck ska lämna dem till en däckverkstad. Däckverkstäder omfattas av förordningen om producentansvar, och är därmed skyldiga att utan kostnad ta emot uttjänta däck, även om några nya däck inte köps. Om däcken inte är demonterade från fälgen har verkstaden rätt att ta ut avgift för demontering. Verkstaden kan oftast bara ta emot en mindre mängd däck. Gäller det större mängder eller stora däck, till exempel traktordäck, kontaktar man Svensk Däckåtervinning AB för att få besked om hur man ska göra för att få däcken omhändertagna.

4.3.4 Läkemedel

Överblivet läkemedel ska lämnas in till apotek för omhändertagande. Vissa typer av läkemedel klassas som farligt avfall och ska lämnas in till återvinningscentralen eller till miljöbilen. Exempel på läkemedel som klassas som farligt avfall är cytostatika läkemedel.

4.3.5 Radioaktiva produkter och herrelösa strålkällor

Producentansvar gäller även för vissa radioaktiva produkter och strålkällor. Till strålkällor hör till exempel brandvarnare, utrustning med mörkerseenden, sikten och sjukutrustning.

4.4 Verksamhetsavfall och övrigt avfall

4.4.1 Bygg- och rivningsavfall

Mindre mängder bygg- och rivningsavfall som normalt fortlöpande uppkommer i ett hushåll tas emot från privatpersoner som grovavfall på återvinningscentralen. Återvinningscentralen är i första hand till för hushållens behov. Denna mängd ingår i grovavfall från hushållen.

Avfall från större reparationer, byggnationer eller rivningar räknas inte som hushållens grovavfall utan kan efter invägning lämnas mot avgift som verksamhetsavfall vid Korshults avfallsanläggning eller alternativt via valfri transportör och mottagningsanläggning med de tillstånd som krävs för sådan verksamhet. En del av bygg- och rivningsavfallet som uppkommit i kommunen ingår i invägda mängder verksamhetsavfall vid Korshult. Statistik saknas dock över invägda mängder verksamhetsavfall då detta inte registreras separat.

Avfallet ska enligt gällande föreskrifter så långt möjligt vara sorterat då det lämnas. För avfall lämnat vid Korshult gäller att utsorterat brännbart avfall körs till avfallsförbränningsanläggning för energiutvinning. Träavfall flisas och går också till energiutvinning. Betong-/tegelavfall krossas till anläggningsmaterial. Övrigt avfall/blandat avfall körs till anläggning utanför kommunen för ytterligare sortering och materialåtervinning, energiutvinning eller deponering. Vilken anläggning som avfallet körs till kan variera.

4.4.2 Jord- och schaktmassor

Jord- och schaktmassor från hushållen hanteras av Åtvidabergs Vatten och Renhållning. Hantering av jord- och schaktmassor från verksamheter hänvisas till privat aktör.

Kommunen har en anläggning för mellanlagring och sönderdelning av uppriven asfalt vid Häckla. Detta material återanvänds.

4.4.3 Industriavfall

Avfall som uppkommer på företag och i verksamheter brukar delas upp i branschspecifikt och ej branschspecifikt industriavfall. Det branschspecifika avfallet är sådant som har med den specifika verksamheten att göra, till exempel processavfall och spill. Det ej branschspecifika industriavfallet är till exempel emballage och förpackningar. Kommunen har inte ansvar för att samla in avfall från företag och saknar därför heltäckande statistik för detta avfall. Företagen ordnar själva omhändertagandet av sitt avfall och flera entreprenörer finns

verksamhet i kommunen. På ÅVC:n registreras inte invägt verksamhetsavfall separat från övrigt bygg- och rivningsavfall.

4.4.4 Farligt avfall från verksamheter

Farligt avfall är avfall som på grund av hälsofarliga och miljöstörande egenskaper ska hanteras särskilt. Det saknas samlad statistik över det här området i kommunen på grund av att kommunen inte har transportmonopol på det farliga avfallet. Företag och andra verksamheter får inte lämna farligt avfall vid Korshults återvinningscentral. Verksamheter ska anlita valfri transportör och mottagningsanläggning med de tillstånd som krävs i enlighet med miljöbalken. Vissa undantag finns för transport av mindre mängder, som dock kräver anmälan.

4.4.5 Avfall från behandling av kommunalt avloppsslam

I Åtvidabergs kommun finns fem kommunala avloppsreningsverk. Slam från de mindre reningsverken körs till Håckla avloppsreningsverk i Åtvidaberg. Slammet behandlas i den röt-kammare som finns där. Vid rötningen bildas rötgas som används för uppvärmning och rötslam som avvattnas. Det avvattnade rötslammet körs till komposteringsanläggningen intill Korshults avfallsanläggning där det komposteras tillsammans med trädgårdsavfall.

4.5 Nyckeltal avfallsmängder

För att följa upp målsättningen att minska mängden avfall har ett nyckeltal tagits fram. Målet är kopplat till mängden hushållsavfall avfall per person och år som uppkommer inom kommunen. Detta nyckeltal är detsamma som i tidigare avfallsplaner, vilket gör att nyckeltalet direkt kan jämföras.

En bedömning har gjorts att det i detta sammanhang inte är relevant att ta med mängden trädgårdsavfall, avloppsslam och latrin. Det finns olika sätt att ta hand om detta, så som kompostering på den egna fastigheten istället för att lämna trädgårdsavfall till ristipparna, vilket påverkar de mängder som skulle kunna redovisas. Mängden slam beror på hur tömning av brunnar sker och slammets torrsubstans, vilket också påverkar statistiken. Det är svårt för var och en att vidta åtgärder för att påverka de mängder som uppkommer av denna typ av avfall. Däremot anses det i högsta grad relevant att ta med avfallet från hushåll som omfattas av producentansvar. Här finns det möjlighet att, förutom att sortera rätt, även påverka mängderna genom sitt sätt att konsumera och återanvända.

Kärlavfall, grovavfall, farligt avfall, förpackningar och tidningar samt el-avfall är tillsammans grund för beräkning av nyckeltalet. Som underlag för kommande uppföljningar av målet redovisas aktuella siffror för åren 2019, 2020, 2021 och 2022 i nedanstående tabell.

Tabell 2. Total mängd hushållsavfall i Åtvidabergs kommun år 2019-2022.

Typ av avfall	2019 Ton/År	2020 Ton/År	2021 Ton/År	2022 Ton/År
---------------	----------------	----------------	----------------	----------------

Kärlavfall, en fraktion – totalt	2580,28	2590,45	2449,76	2355,49
Grovavfall vid ÅVC¹⁴, trä	797,48	919,14	670	570,74
Grovavfall vi ÅVC, energiåtervinning	509,78	531,15	458,42	316,02
Grovavfall vid ÅVC, pappersförpackningar	74,80	75,98	66,30	80,80
Grovavfall vid ÅVC, metall	263,88	282,56	224,74	166,62
Grovavfall vid ÅVC, ej återvinningsbart	197	204,48	180,75	112,27
Grovavfall vid ÅVC, gips	52,36	53,74	55,82	35,52
Grovavfall vid ÅVC, stoppade möbler	88,86	117,82	85,01	64,95
Grovavfall vid ÅVC, betong	183,6	222,3	203,88	192,81
Grovavfall vid ÅVC, planglas	-	-	9,8	8,8
Grovavfall vid ÅVC, plastförpackningar	-	-	7,76	19,64
Grovavfall vid ÅVC, glasförpackningar	-	-	18,7	16,6
Grovavfall vid ÅVC - totalt	2167,76	2407,17	1981,18	1584,77
Farligt avfall – miljöstation/miljöbil	26,67	41,02	32,72	26,59
Farligt avfall – tryckimpregnerat	125,26	151,08	129,22	70,28
Hushållens farliga avfall – totalt	151,93	192,1	161,94	96,87

¹⁴ ÅVC - Återvinningscentral

Producentansvar – glas	219	339	251	304
Producentansvar – tidningar	221	207	207	177
Producentansvar – kartong	189	204	234	213
Producentansvar – plast	81	81	87	79
Producentansvar – metall	14	19	19	19
Producentansvar FTI¹⁵ totalt	724	850	798	792
Elavfall – diverse elektronik	44,84	42,33	41,46	41,39
Elavfall – kyl och frys	32,55	35,25	23,85	30,55
Elavfall – andra vitvaror	51,53	53,76	42,69	40,16
Elavfall – små batterier	3,67	4,28	3,35	4,8
Elavfall – lysrör och lågenergilampor	1,11	1,29	0,61	0,74
Elavfall – glödlampor	0,76	1,12	0,68	0,69
Elavfall Elkretsen - totalt	134,46	138,03	112,64	118,33
Avfall totalt	5757,67	6177,75	5503,52	4947,46
Avfall totalt per invånare (kg/person) ¹⁶	500	532	480	432
Antal invånare	11 526	11 617	11 462	11 506

Tabell 3. *Total mängd insamlat hushållsavfall i Sverige, miljoner ton 2022*

Total mängd behandlat hushållsavfall	Ton	Kg/person	Totalt %	Förändring (jämförelse med år 2021)
Materialåtervinning	1 136 920	108	24	- 5 %
Återvinning konstruktionsmaterial	160 430	15	3	- 1 %
Biologisk återvinning	729 310	69	16	- 3 %
Energiåtervinning	2 616 450	249	55	- 5 %
Deponering	76 390	7	2	- 6 %
Totalt behandlad mängd	4 719 500	449	100	- 5 %

Bilaga 4. Anläggningar för omhändertagande av avfall och nedlagda deponier

I denna bilaga beskrivs nuvarande avfallsanläggningar, återvinningscentraler och avslutade avfallsupplag i Åtvidabergs kommun.

1. Anläggningar för återvinning och bortskaffande i kommunen

I Åtvidabergs kommun finns återvinningscentralen (ÅVC) Korshult som är en omlastningsstation och ÅVC belägen cirka 4 km sydost om Åtvidabergs tätort. ÅVC:n i Korshult ägs och drivs av Åtvidabergs Renhållning AB. Verksamheten började i början av 1970-talet och vid anläggningen hanteras idag huvudsakligen grovavfall från hushåll, hushållens farliga avfall och producentansvarsavfall. I samarbete med andra aktörer finns även möjlighet att lämna in material till återanvändning inom anläggningen. Inom anläggningen hanteras även bygg- och rivningsavfall och visst industri- och verksamhetsavfall. På anläggningen finns även en omlastningsstation för insamlat kommunalt avfall, inklusive matavfall.

I Tabell 1 nedan redovisas uppgifter om Korshults avfallsanläggning tillsammans med uppgifter om andra avfallsanläggningar inom kommunen.

Tabell 1. Lista över anläggningar för återvinning och bortskaffande inom Åtvidabergs kommun

Namn/Plats	Typ av verksamhet	SNI kod
Åtvidabergs Renhållning AB Korshults Återvinningscentral, Åtvidaberg	ÅVC ¹⁷ för hushållens grovavfall, farliga avfall och el-avfall. Mottagning, mellanlagring och omlastning av hushållsavfall och verksamhetsavfall. Flisning av träavfall och krossning av betong och dylikt.	90.40, 90.60. 90.341 (deponi)
Åtvidabergs Vatten AB, Häckla avloppsreningsverk, Häcklovägen 8, Åtvidaberg	Mottagning och behandling av slam från enskilda avloppsanläggningar, fettavskiljare och avloppsreningsverk.	90.10
Grus & Cement AB, Vrånghults Grustäkt, Åtvidaberg	Mottagning av rena schaktmassor (jord, grus, cement och tegelpannor).	90.141, 90.40
Åtvidabergs Renhållning AB Korshult kompostanläggning, cirka 4 km söder om Åtvidabergs tätort	Kompostering av park- och trädgårdsavfall, avloppsslam m.m.	90.171
Östgöta Metall & Skrot AB Fågelsångens industriområde Spårgatan 1 B, Åtvidaberg	Mottagning, sortering, bearbetning och mellanlagring av metallskrot. Anmält mellanlagring av farligt avfall.	90.60

¹⁷ ÅVC - Återvinningscentral

Nisses bilskrot i Åtvidaberg AB, Fågelsångens industriområde, Spårgatan 5, Åtvidaberg	Bilskrot	90.120
Sandströms Entreprenad och Lantbrukstjänster AB Vrånghult, Åtvidaberg	Krossning och mellanlagring av schaktmassor, betong, klinker, keramik, asfalt (ej tjärasfalt), tegel, bergmassor, stubbar och rivningsvirke	90.40, 90.80, 90.110

2. Avslutade avfallsupplag och nedlagda deponier

2.2 Korshults deponi

Vid återvinningscentralen i Korshult finns en före detta deponi där den slutgiltiga sluttäckningen genomfördes år 2017. Inget avfall har deponerats på anläggningen sedan 2007. Massor har dock tagits emot för sluttäckningsarbetet.

2.3 Övriga nedlagda avfallsupplag och deponier

En nedlagd deponi kan utgöra ett så kallat förorenat område som kan medföra skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljö. Sedan 1999 pågår ett systematiskt arbete på länsstyrelserna och i kommunerna för att identifiera och inventera förorenade områden i Sverige. De identifierade nedlagda avfallsupplagen i kommunen har tilldelats en branschklass utifrån vilken verksamhet som funnits på platsen, se tabell 3. Efter identifieringsfasen inträder inventeringsfasen. Inventeringen görs enligt Naturvårdsverkets metodik för inventering av förorenade områden (MIFO). Fas 1 omfattar en orienterande studie och resulterar i en inledande riskklassning. Fas 2 omfattar en översiktlig undersökning som inkluderar provtagning i syfte att bekräfta eller ändra riskklassning. I riskklassningen görs en översiktlig bedömning av de risker för människors hälsa och miljön som det förorenade området kan innebära i dag och i framtiden. Det finns fyra olika riskklasser från mycket stor risk, riskklass 1 till liten risk, riskklass 4.

Tabell 2. Lista över nedlagda deponier och avfallsupplag som har riskklassats enligt MIFO inom Åtvidabergs kommun.

Objekt	Anmärkning	Risk- klass
Häckla Åtvidaberg 6:1, Åtvidaberg 6:16, Åtvidaberg 6:5, Åtvidaberg 6:19, Åtvidaberg 6:20	Deponi för industri- och hushållsavfall	2
Falerums by Falerum 5:1	Deponi för hushållsavfall	3

Rössel Holmbo Fåfalla 4:1	Deponi för hushållsavfall	3
Redinge Lillgård Redinge 4:3	Deponi för hushållsavfall	3
Nybro, Falerum Svenserum 1:10	Deponi för hushållsavfall	3
Mantorp, Hannäs Mantorp 1:14	Deponi för hushållsavfall	3
Grebo kyrka Lundby 1:3	Deponi för hushållsavfall. Pågående deponering av avfall	3
Tegelsäter, Björsäter Tegelsäter 1:1	Deponi för hushållsavfall	3
Vrånghult Vrånghult 2:4	Eldning av grov och verksamhetsavfall. Planering för ändrad markanvändning pågår.	2
Långbrott Åtvidaberg 4:1	Schakttipp samt viss okontrollerad tillförsel av avfall	3
Göstas Park Åtvisaberg 5:1 m.fl.	Schakttipp med inslag av annat avfall. Undersökningar enligt MIFO fas 3 har påbörjats.	3
Blidsäter, Björsäter Blidsäter 1:1 och 1:20	Deponi av hushållsavfall.	3

Tabell 3. Lista över nedlagda deponier och avfallsupplag som har identifierats och branschklassats inom Åtvidabergs kommun, men ännu inte riskklassats enligt MIFO.

Objekt	Anmärkning	Bransch- klass
Stallet Stallet 3; Stallet 4	Industrideponi	2
Korshult Åtvidsnäs 1:1	Avfallsdeponi	2
Bilupplag Fågelsången Släpvagnen 1	Upplag av bilar/försäljning av biltillbehör och bildelar	2
Nedre Nygård Åtvidaberg 3:1	Eldning av avfall. Eventuell deponi. Inventering är påbörjad, men objektet har inte kunnat bedömas då kunskapen om läge och verksamhet för närvarande inte är tillräcklig.	2
Ternstedt Invent för Partner Tech Stora Örsäter 6:1	Bark-/flisupplag	2

Bilaga 5. Plockanalyser

Plockanalyser av hushållens avfall i fraktionen för energiutvinning har genomförts år 2021 och år 2023. Nedan visas en sammanställning samt en jämförelse av resultaten.

Diagram 1. Total mängd avfall i plockanalys (fraktionen för energiutvinning) år 2021.

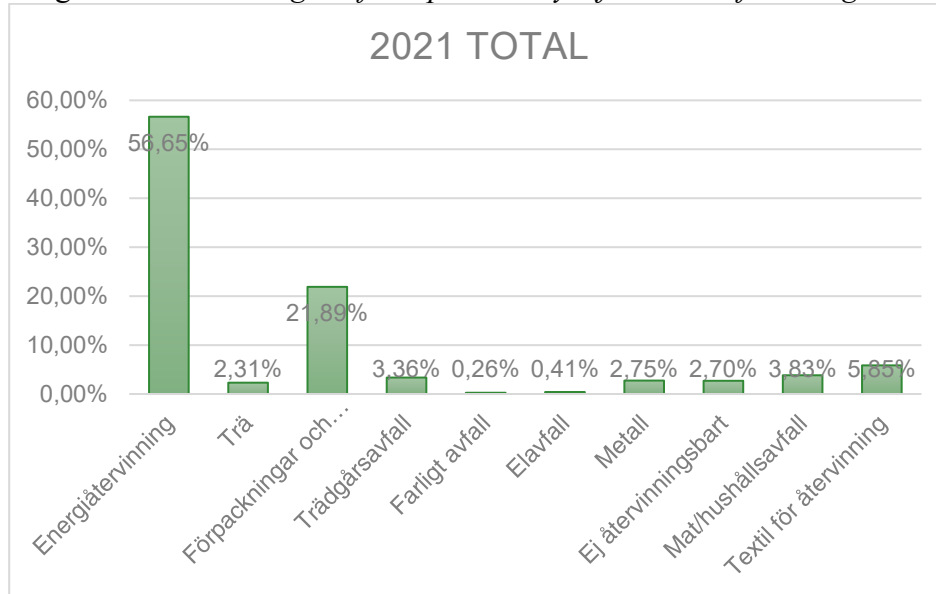
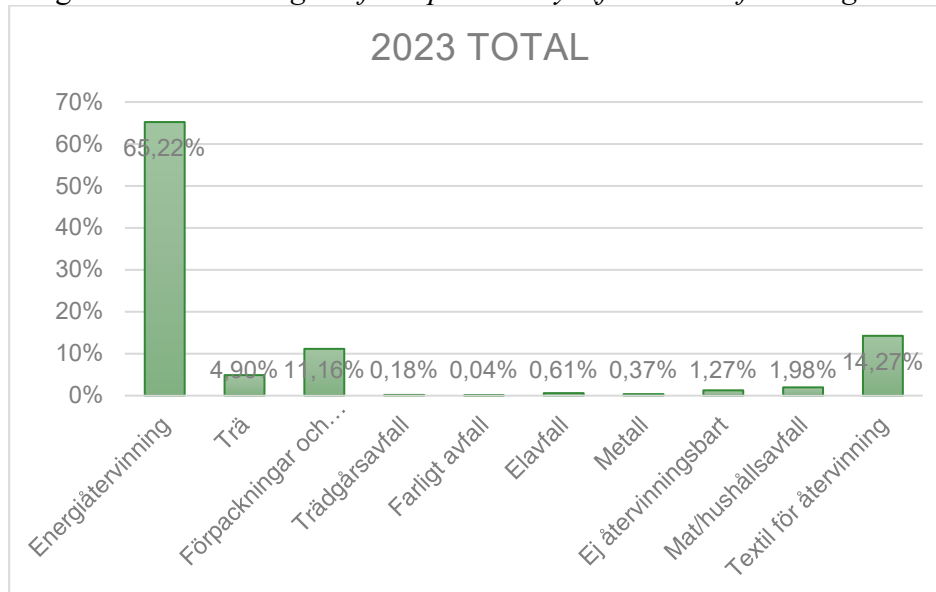
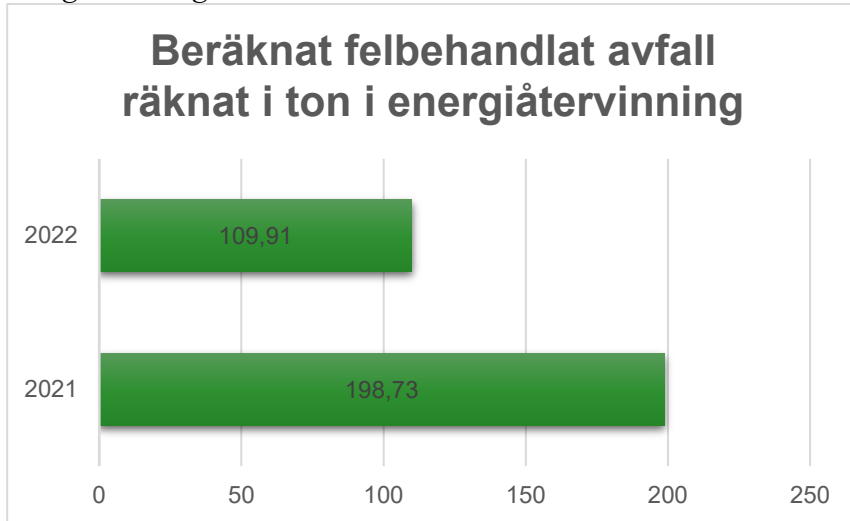

Diagram 2. Total mängd avfall i plockanalys (fraktionen för energiutvinning) år 2023.

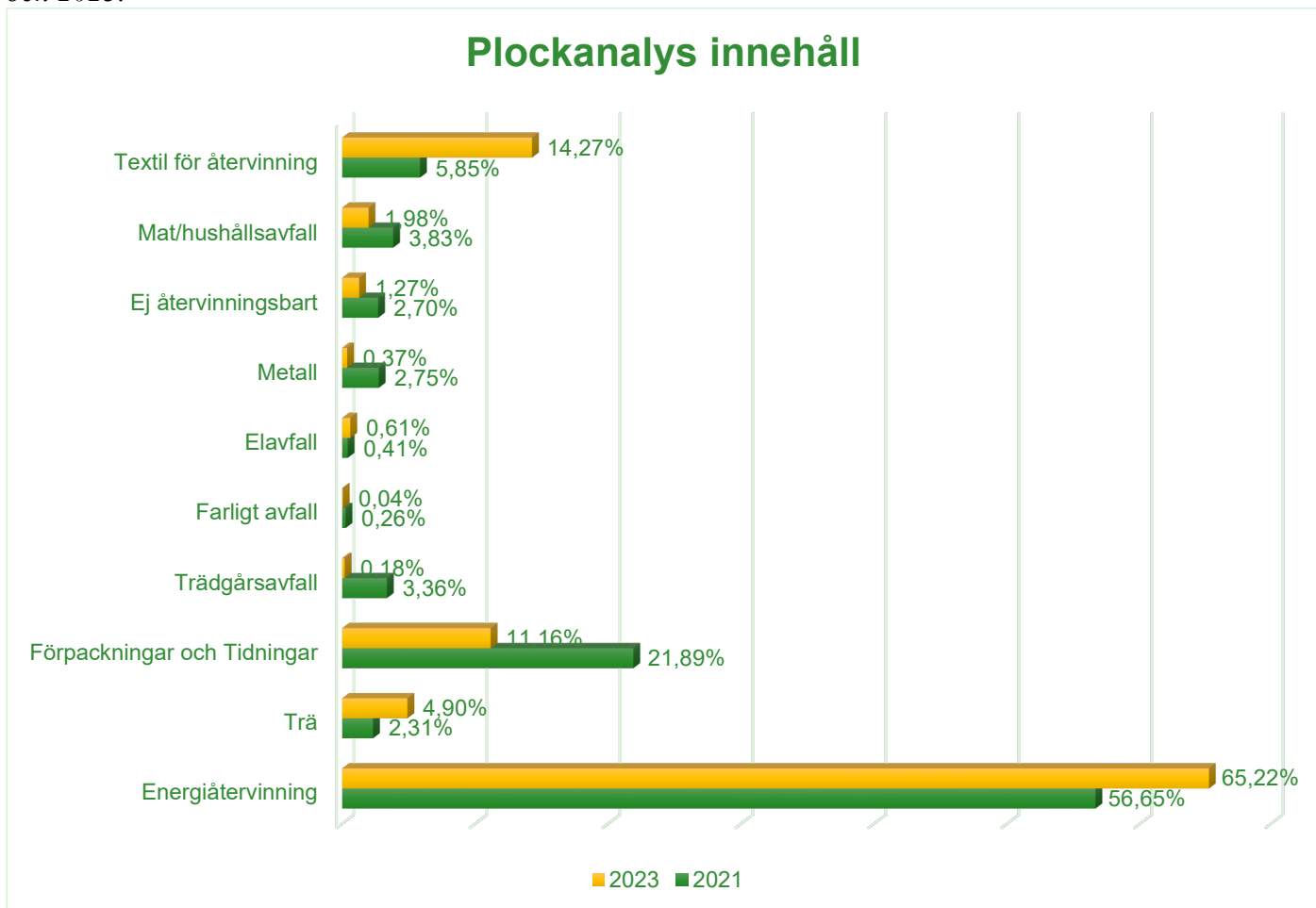

Tabell 3. Jämförelse mellan år 2021 och 2023 gällande andel felbehandlat avfall i energiutvinningen.

Tabell 4. Innehåll i plockanalys av fraktionen för energiutvinning, jämförelse mellan år 2021 och 2023.

Bilaga 6. Styrmedel och framtida insamlingssystem och anläggningar

Finansiella kostnader för genomförandet av avfallsplanen beräknas främst att beröra kostnader för framtagande av kampanj/informationsmaterial, något som kan ske inom ramen för befintlig avfallstaxa och budget. Information ses om ett viktigt styrmedel i uppfyllandet av denna avfallsplan. Andra viktiga styrmedel i uppfyllandet av avfallsplanen är kommunens renhållningsföreskrifter, den fysiska planeringen och tillsyn inom området.

Avfallsplanens uppföljning medför kostnader för Åtvidabergs Renhållning AB om cirka 150 000 sek/vartannat år för plockanalys, något som genomförts även tidigare med ojämna mellanrum.

Lagstiftningsändringar kring hushållsnära insamling av kommunalt avfall innebär att kommunen behöver förändra befintligt insamlingssystem där kommunalt avfall inklusive matavfall i gröna påsen hämtas vid fastighetsgräns (eller annan överenskommen/angiven plats för hämtning) och förpackningsmaterial inklusive tidningar upphämtas vid FTI:s (Förpacknings- och tidningsinsamlingen) tidigare insamlingsplatser. I praktiken innebär detta att kommunen behöver införa avfallskärl med flerfackslösningar, alternativt hitta annan lösning för fastighetsnära insamling av förpackningsmaterial. Detta kommer att medföra ökade kostnader för Åtvidabergs Renhållning AB. Samtidigt kommer behandlingskostnaderna för det insamlade materialet att minska.

I och med att kommunen tar över ansvaret för det som tidigare var FTI:s ansvar kommer troligen en omlastningsstation för producentmaterial att behöva upprättas.

Den hushållsnära insamlingen innebär även att avfallshantering måste finnas med än mer i samhällsplaneringens tidiga skeden. Avfallshanteringen behöver utrymme i såväl Översiktsplan som detaljplanarbetet för att säkerställa att behovet av platser för avfallshantering tillgodoses.

Ny lagstiftning gällande avfallssortering på allmän plats trädde i kraft 2023. Lagstiftningen innebär att kommunen är skyldig att tillhandahålla sortering av avfall på vissa allmänna platser senast år 2026. Utöver inköp kommer även tömning av dessa kärl beräknas ge ökade driftskostnader för enheten för gata, park och fritidsanläggningar. Det finns även ny lagstiftning kring producentansvar kopplat till nedskräpning vilket bland annat innebär att kommunen kommer att få ersättning för kostnader för nedskräpning samt ersättning för administration och information kopplat till att motverka nedskräpning. Detta innebär en kostnadsminskning för enheten för gata, park och fritidsanläggningar. Ersättningen kommer att baseras på antalet invånare i kommunen och gäller från och med år 2023.

Syftet med lagändringarna är att öka sorteringsgraden av avfall och ökade cirkulära flöden. Ökad korrekt sortering av avfall kommer att minska kostnaderna för den totala avfallshanteringen inom kommunen. Lagändringarna bidrar även till att uppnå de mål som är uppsatta i denna avfallsplan samt de målsättningar som finns inom området på regional och nationell nivå.

Bilaga 7. Behovsbedömning

Enligt miljöbalken 6 kap 3 § ska kommunen genomföra en miljöbedömning för alla planer eller program som krävs i lag eller annan författning och kan antas medföra en betydande miljöpåverkan. I samband med framtagandet av den nya avfallsplanen för Åtvidabergs kommun har denna behovsbedömning tagits fram i syfte att utreda om en miljöbedömning är nödvändig. Om behovsbedömningen visar på betydande miljöpåverkan ska en miljökonsekvensbeskrivning upprättas. I miljökonsekvensbeskrivningen identifieras, beskrivs och bedöms den betydande miljöpåverkan.

Avfallsplanen är ett viktigt styrdokument för hur de uppsatta målen för avfallshanteringen i kommunen ska nås. Avfallsplanen utgör tillsammans med avfallsföreskrifterna den kommunala renhållningsordningen.

1. Behovsbedömning

Tabellen nedan utgör avfallsplanens behovsbedömning inför eventuell miljöbedömning.

Tabell 1. *Behovsbedömning*

Påverkan	Ingen	Liten	Betydande	Kommentar
Markanvändning		X		Då planen innebär att kommunen ska införa avfallssortering på allmän platsmark kommer en marginell påverkan ske gällande markanvändning. I övrigt kommer ny lagstiftning innebära påverkan på markanvändning, men detta är inte påverkan utifrån avfallsplanen.
Känslig vegetation och skyddsvärd natur	X			
Natur- eller kulturmiljö		X		Planens genomförande innebär en positiv påverkan genom minskad nedskräpning.
Stads eller landskapsbild	X			
Vatten (vattenförekomster, brunnar, dagvatten etc.)	X			

Luftföroreningar/ klimatpåverkan		X		Genomförandet innebär minskad klimatpåverkan från avfallsfordon och kommunens verksamheter. En ökad sortering kan även innebära minskad klimatpåverkan.
Växt- och djurliv	X			
Riksintressen	X			
Miljömål/miljö- kvalitetsnormer/ Agenda 2030		X		Genomförandet av planen bidrar till att uppfylla miljömålen: Begränsad klimatpåverkan, Giftfri miljö samt God bebyggd miljö. Planen bidrar även till följande globala delmål i Agenda 2030: 11.6 Minska städernas miljöpåverkan, 12.3 Halvera matsvinnet i världen, 12.4 Ansvarsfull hantering av kemikalier och avfall, 12.5 Minska mängden avfall markant, 12.8 Öka allmänhetens kunskap om hållbara livsstilar samt 14.3 Minska föroreningar i haven.
Människors hälsa	X			
Natur som har erkänd nationell, gemenskaps- eller internationell skyddsstatus	X			
Påverkan på verksamheter eller åtgärder när det gäller plats, art, storlek och driftsförhållanden eller genom att fördela resurser	X			

1.1 Bedömning

Avfallsplanen bedöms kunna ge positiva effekter på miljön, men bedöms inte leda till betydande miljöpåverkan på miljön, människors hälsa och säkerhet eller hushållningen med mark, vatten och andra resurser. Under planperioden planeras ingen ny verksamhet eller

åtgärd som beskrivs i miljöbedömningsförordningen (2017:966). Det finns därmed inget behov av en miljökonsekvensbeskrivning.

Bilaga 8. Remissyttranden

Bilaga 9. Ordlista

Avfall

Varje föremål, ämne eller substans som innehavaren gör sig av med, avser eller är skyldig att göra sig av med.

Avfallstaxa/Renhållningstaxa

Avgifter för de tjänster som ingår i det kommunala avfallsansvaret. Avfallsavgifterna ska täcka kommunens hela kostnad för avfallshanteringen och betalas av avfallsskollektivet. Avfallstaxan antas av kommunfullmäktige.

Cirkulär ekonomi/Cirkulära flöden

I en cirkulär ekonomi används resurser effektivt i giftfria cirkulära flöden. Produkter används länge, lagas eller återanvänds och återvunnen råvara ersätter jungfrulig råvara så att uppkomsten av avfall minskas så mycket som möjligt. I en cirkulär ekonomi används förnybara resurser och system. En cirkulär ekonomi minskar samhällets totala resursanvändning och negativa miljöpåverkan.

I dagens linjära ekonomi har flödet av råvaror en tydlig början och ett tydligt slut. Varor tillverkas, används och slängs. Produkter och tjänster i en cirkulär ekonomi designas så att de blir värdefulla att återanvända i kretslopp. Alla produkter tillverkas så att de går att plocka isär och materialen ska antingen kunna brytas ner av naturen eller återföras till produktionen.

Farligt avfall

Avfall som har en eller flera farliga egenskaper, exempelvis giftigt, miljöfarligt, hälsoskadligt, explosivt eller brandfarligt.

Funktionsvariation

Beskrivning av en individs inneboende förmågor, alltså den variation av funktion som finns bland alla människor. Funktionsvariation är ett bredare begrepp än funktionsnedsättning och beskriver även funktion i linje med samhällsnormer och funktionsförhöjningar såsom särskild begåvning. Begreppet bör inte användas som en synonym till funktionsnedsättning.

Förpackningsmaterial

Material av plast, kartong, metall, wellpapp, glas eller trä som används för att förvara, skydda eller leverera en produkt.

Hushållsavfall

Med hushållsavfall menas det avfall som uppkommer hos hushåll och därmed jämförbart avfall från annan verksamhet och som ingår i det kommunala avfallsansvaret enligt miljöbalken 15 kap. 20 §. Jämfört med begreppet kommunalt avfall inkluderas bygg- och rivningsavfall från hushåll medan avfall från parkskötsel och gaturenhållning inte ingår.

Hållbar utveckling

En utveckling av samhället där vi kan tillgodose dagens behov utan att äventyra möjligheterna för kommande generationer att tillfredsställa sina behov. Det finns tre perspektiv som lyfts

kopplat till hållbar utveckling: social hållbarhet, miljömässig hållbarhet och ekonomisk hållbarhet. Alla tre perspektiv är viktiga för att en hållbar utveckling ska kunna nås.

Intern delningsekonomi

Genom att dela på resurser, tjänster och produkter internt inom organisationen skapas en intern delningsekonomi. Delningsekonomi innebär att resurser delas istället för att ägas av en enskild, vilket sparar resurser och därför är ett viktigt koncept i en cirkulär ekonomi.

Klimatsmart

Att byta ut en åtgärd som skulle ha negativ påverkan på klimatet mot en åtgärd som ger minskad negativ eller positiv klimatpåverkan.

Kommunalt avfall

Avfall som kommer från hushåll samt därmed jämförbart avfall från annan verksamhet och som ingår i det kommunala avfallsansvaret enligt miljöbalken 15 kap. 20 §.

Resurseffektiv

Att vara resurseffektiv innebär att göra mer med mindre resurser. Det handlar om att nyttja resurser på bästa sätt för att minimera förbrukningen av resurser. Med resurser i denna avfallsplan menas naturresurser såsom energi, vatten, jord och skog. Resurser kan annars även vara exempelvis personalresurser.

Universell utformning/Universellt perspektiv

Universell utformning är ett grundläggande perspektiv i Funktionsrättskonventionen och innebär att alla nya tjänster, produkter och miljöer utformas utifrån ett mångfaldsperspektiv. Det handlar om att redan från början skapa inkluderande lösningar och göra samhället så tillgängligt som möjligt.

Återanvändning/Återbruk

En åtgärd som innebär att en produkt eller komponent används igen för att fylla samma funktion som den ursprungligen var avsedd för.

Återvinning

En avfallshantering som innebär att avfall kommer till nytta som ersättning för något annat material eller förbereds för en sådan nytta. Även förberedelse för återanvändning som till exempel reparation eller rengöring är ett återvinningsförfarande, där materialåtervinning och energiåtervinning är andra exempel.